Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

HAJER FOLKSBLAT פרייז 20 גראשען הײנט 8 זײטען.

נײַער פאָלקסבלאַט

Nr. 276	Łódź, Czwartek 28 listopada 1929 r.	זיבעטער יאהרגאנג	לאדז דאנערשטאג, כה מרחשון תר״צ	№ 276

Adres Redakcji i Administracji Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71 | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 224-71

מוראדיגע בוי=קאטאסטראפע אין לאדז

איינגעפאלען א ניי=געבויט 4=שטאקיג הויז

(2) נעכטען ארום 2 א זייגער בייטאג האט א שרעקליכער קנאל אויפגעטרייסעלט די גאנצע געגענד ארום ושעראמסקי, גראנסקא, זיעלאנא, ואמענהאף און קאנטנא גאסען.

די איבערגעשראקענע פערבייגעהער זענען זיך צולאפען און א פאנישען שרעק, נישט וויסענדיג פון וואנעט דער הילכיגער קנאל קומט. אין עטליכע מינוט ארום איז בעוואוסט געווארען, או עס איז פארגעקומען

א בוי=קאטאסטראפע

אויף ושעראמסקא 65. א פיר־שטאקיגע געבײדע איז אינגאנצען איינגעפאלען.

אויפ׳ן ארט פון דער קאטאסטראפע זענען באלד אנגעקומען פאליציי, וועלכע האט דעם איינגעפאלענעם בנין ארומגעצוימט און נישט דערלאזט דעם עולם נאהענט צו דעם ארט פון דער קאטאסטראפע.

וועגען דער קאטאסטראפע דערוויסען מיר זיך פאלגענדע פרטים:

דעם בנין האט געבויט דער אינהאבער פונ׳ם פלאץ אויף ושעראמסקא 65, יצחק זערוואלימסקי. מיט די ארבייטען האט אנגעפיהרט און דעם פלאן האט אויסגעפיהרט דער אינזשעניר אנטאני בענאל קילינסקי 80. אלס מייסטער איז ביי דער בוי נעווען בעשעפטיגט קאושמיערזש נאוויצקי (פאמארסקא 10).

די ארבייטען זענען געפיהרט געווארען אין א זעהר אינטענסיווען טעמפא. און

אין משך פון 5 וואכען איז דאס הויז אויסערליך געווען פערטיג

און איז בעשטאנען פון א 4־שטאקיגען הויז מיט צוויי צובויאונגען פון דער רעכטער און לינקער זייט. דאס הויז האט געדארפט נאך אויסגעפערטיגט ווערען פון אינעווייניג און אין 1930 אפגעגעבען ווערען צום וואוינען.

עהערגעכטען איז אויפ׳ן ארט געווען די בוי־אינספעקציע פונ׳ם מאגיסטראט און נאך א לוסטראציע האט

די קאמיסיע געפונען, אז אלץ אין בעסטען ארדנונג

צוליב דעם האט דער בעל־הבית פון הויז בעפריים נעכטען 12 א זייגער בייטאג אלע ארבייטער, עס זענען געבליבען נאר אויסצופערטיגען נאך איינינע קלייניגקייטען דורך די מויערער סטאניסלאוו יוזשוויאק, זיין זוהן וואצלאוו און וואצלאוו קאזמיערטשיק. א דאנק דעם, האט די קאטאסטראפע נישט מיטגעבראכט קיין מענשליכע קרבנות און עס האט זיך געענדיגט מיט לייכטע וואונדען, וועלכע עס האט בעקומען וואצלאוו יוזשוויאק.

ארום 2 א זייגער בייטאג זענען די ארבייטער סטאניסלאוו יוזשוויאק און וואצלאוו קאזמיערטשאק געווען בעשעפטיגט אין פארטער פון הויז, וואו זיי האבען פערענדיגט דאס אויסהאקען די פענסטער אין דער צייט האט וואצלאוו יוזשוויאק געארבייט אויפ׳ן ערשטען שטאק. פלוצים האט דער עלטערער יוזשוויאק אויפגעהערט ארבייטען און אנגעהויבען זיך צוצוהערען, זיין נעניט אויער האט געכאפט עפעס

א פערדעכטיגען שארך

דער שארך האט דערמאהנט דעם געדויש פון שטיינער, וואס שיטען זיך פון א בארג און איז געווארען דאס אמאל שטארקער. פארפיהלענדיג עפעם אנ׳אומגליק, האט יוזשוויאק תויך אויסגעשריגען צום זוהן:...

וואצוש ראטעווע זיך. וואס גיכער

און אליין מיט קאושימיערטשאק׳ן שנעל ארויסגעלאפען פון הויז.

דער יונגערמאן, יוזשוויאק, האט דערהערענדיג, דעם פאטערס רוף, נישט לאנג געטראכט און

ארויסגעשפרינגען פונ׳ם פענסטער פון ערשטען שטאק

אבער אזוי אומגליקליך, אז ער האט זיך אויסגעלענקט א פוס. דער פאטער און קאושמיערטשאק האבען איהם באלד געכאפט און אוועקגעשלעפט ווייטער פון דעם דראהענדען געפעהרליכען בנין. אין דעמזעלבען מאמענט, ווען די דריי זענען ארוים פונ׳ם הויז, איז

דער בנין מיט א שרעקליכען קנאל איינגעפאלען

ווען דער וועפטער פונ׳ם הויף, אלארמירט פון דעם קנאל, איז ארוים און דערזעהען די קאטאסטראפע, האט ער געמיינט אז אין בנין זענען געבליבען די דריי ארבייטער, האט ער אלארמירט פאליציי, די פאנאטאוויע האט צום גליק נאר געהאט צו ערטיילען הילף דעם נעליטענעם ארבייטער יוזשוויאק.

עטוואס שפעטער זענען געקומען די פייערלעשער און איזאלירט דאס ארט פון דער קאטאסטראפע פון דער זייט פון דער גאס.

אין א צעהן מינוט ארום

האט זיך דערהערט א צווייטער קנאל

און ווען עס איז זיך צונאנגען דער קורזש און שטויב האבען די צושויער דערזעהען א שרעקליך בילד: פונ׳ם גאנצען 4־שטאקיגען בנין איז געבליבען א חורבה. ביי ביידע זייטען זענען געבליבען שטעהען די צוויי גלייכע, הויכע פליגלען.

די קאטאסטראפע האט מיטגעצויגען מיט זיך, אבער נאך געשעהענישען פון דער זייט פון ליפאווע געפינט זיך ביים ארט פון דער קאטאסטראפע א צוויי שטאקיגער בנין, אין וועלכען עס געפינט זיך א שלאסער־ווארשטאט און א פאבריק פון בעקערייר מאשינען פון דער פירמע ארנער. בעת דער קאטאסטראפע, האבען א מאסע שטיינער און ציגעל פערשיט דאס פאבריקעל.

צווישען די ארבייטער איז ענטשטאנען א שרעקליכע פאניק

די שטיינער האבען פערווארפען די ווארשטאטען, מאשינען, און אויך נעטראפען אין די ארבייטער, די ארבייטער זענען גלאפען, געשטיקט איינער דעם צווייטען, געבראכען אלץ, וואס עס איז זיי געשטאנען אויפ׳ן וועג בעת דער מהומה זענען פערוואונדעט געווארען עטליכע ארבייטער.

ווי מיר דערוויסען זיך, זאל די קאטאסטראפע האבען ענטשטאנען צוליב דעם, וואס די ווענט זענען געווען געבויט פון 1 ציגעל, אנשטאט די געזעצליכע 3—4 ציגעל, א חוץ דעם זאל מען האבען גענוצט זאמד פון פונדאמענטען.

*

דאס ארט פון דער קאטאסטראפע ווערט אפגעהיט פון פאליציי, וועלכע לאזט נישט צו נאהענט צום הויז, ווייל די צוויי פערבליבענע פליגעל דראהען יעדער מינוט איינצופאלען.

נאר ביז׳ן 17=טען דעצעמבער

א גרויסער אויספערקויף פון קאסמעטיק

שפאט ביליג 50 פראצענט ארטיקלען פון 15 ביז 30% ביליגער! שפאט ביליג

בעמערקונג: יעדער קויפער בעקומט GRATIS פערשידענע איבערראשונגען

S. BUCHWAJC, Piotrkowska 22 TELEFON 131-43

מיט אכטונג 1=טע קאנקורענץ=פערפומעריע אין לאדז

צוליב דעם טויט פון אונזער לאנגיעהריגען מיטגליד

נ״ע

הרב אלכסנדר סענדער זצ״ל דישקין

בהרב ר׳ יצחק זצ״ל

דריקען מיר אויס דער איבערגעבליבענער פאמיליע אונזער טיפסטען בייליד.

המקום ינחם אתכם בנחמות ציון וירושלים!

די פערוואלטונג פון „לינת הצדק״

פערשטענדיגונגס-קאמיטעט פון די נאציאנאלע מינדערהייטען

דערוויילל אהן דייטשען און יודען

וואַרשאַ, 27 (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט). אין סיים איז היינט פארגעקומען א בעראטונג פון די פארשטעהער פון די נאציאנאלע מינדערהייטען, אין וועלכען ס'האבען זיך בעטיי-ליגט אוקראינער, ווייסרוסען און ליטווינער. מצד די אוקראינער האבען זיך בעטייליגט די פארטרע-טער פון אונדא, ראדיקאלע סאציאליסטען, ס. ד. און סעלאנסקי סאיוז. מצד די ווייסרוסען — סע-לאנסקי סאיוז, די ראדיקאלע פראוואסלאווע פער-איינינונג, מצד די ליטווינער — דער נאציאנאלער קאמיטעט אין ווילנא. ס'זענען אנוועזענד געוועזען די דעפוטאטען און סענאטארען פון אלע קלובען. ס'איז אויך געקומען דער אוקראינער ס. ד. ד"ר סטאראסעלסקי און אדוו. לעוו האנטקעוויטש.

דעפ. יערעמיטש האט אנגעוויזען, אז ס'דארף קומען פריהער צו א פערשטענדיגונג פון די אנוועזענדע גרופען. די בעציהונג פון די יודען און דייטשען צו דער פוילישער מלוכה איז נישט די זעלבע, וואס פון די אנוועזענדע אויף דער בעראטונג. ס'מוז דעריבער קומען פריהער צו אן איינהייטליכע שטעלונג מצד די טעריטאריאלע מינדערהייטס-גרופען און שפעטער וועט מען אונ-טערהאנדלען מיט די יודען און דייטשען.

דעפ. לעוויצקי האט אנגעוויזען, אז צוליב דער אינערליכער לאגע אין לאנד מוזען די מינ-דערהייטען זיין וואכזאם. ער האט ג. ווארענט פאר די לינקע מינדערהייטס-גרופירונגען, ווי סעלראב א. א. צום סוף פון דער בעראטונג איז בעשלאסען געווארען צו שאפען אנ'ענגען פערשטענדיגונגס-קאמיטעט פון אלע בעטייליגטע פארטייען.

פון אלע בעטייליגטע האבען א בעדייטענדע השפעה אונדא און די ראדיקאלע סאציאליסטען. די אוקראינער ס. ד. זענען א קליינע גרופע. זייער דעפ' וואשטשיק איז אין זיין וואהל-ראיאן אדורכ געפאלען און איז אדורך פון דער מלוכה-ליסטע. דער פיהרער פון די ווייסרוסען יערעמיטש איז אדורכגעפאלען און איז אדורך פון דער מלוכה-ליסטע. די ליטווינער זענען א קליינע גרופע און יעדעס מאל באיקאטירען זיי די וואהלען און מען קען נישט איבערצעהלען זייערע שטימען.

22. קרבן פונ'ם דיסעלדארפער מערדער

בערלין, 27 (ספ. טעל.) קרימינאליסטישע פאכמענער האלטען, אז אינ'ם דיסעלדארפער מער-דער האט מען צו טון מיט א ראפינירטען פערברע-כער, וואס פארייבט הינטער זיך מיט א זעלטענער קאלטבלוטיגקייט אלע סמנים.

פון דעם, וואס נאך דעם אויסגראבען דעם קערפער פון מאריא האהן, האט דער מערדער מעהר נישט צוגעשיקט קיין שום בריף, דרינגט מען' אז דער מערדער האט שוין פערלאזען די-סעלדארף.

דיסעלדארף, 27 (א.ט.או.) היינט איז ווידער דערהאלטען געווארען א בריף, אין וועל-כען ס'ווערט מיטגעטיילט דער ארט וואו ס'איז בעגראבען דער קערפער פון א יונגער פרוי, וואס איז נעכטען ערמארדעט געווארן דורכ'ן מערדער, דאס איז שוין דער 22-קרבן. דער קער-פער איז בעגראבען געווארען אין א גארטען פון דיסעלדארפער פארשטאט. מ'רעכענט אז די ער-מארדעטע איז א פרעמדע, ווייל פון דיסעלדארף האט קיינער נישט געמאלדען וועגען א פערשוואונ-דענער פרוי.

אפקלאנגען פון די א"י-געשעהענישען

פראצעס פאר א דעמאנסטראציע געגען ענגלישען קאנסול

קאטאוויץ, 27. (טעלעגראפיש). היינט איז דא פארגעקומען דער פראצעס פון 11 יודישע יוגענד-ליכע, וועלכע האבען זיך בעטייליגט אין דער דע-מאנסטראציע געגען דעם ענגלישען קאנסול בעת די געשעהענישען אין א"י. דער פיהרער פון דער דע-מאנסטראציע איז פערמשפט געווארען צו 50 זל. שטראף, 4 מאן צו 20 זל. יעדער, די איבריגע זענען בעפרייט געווארען.

אינ'ם אורטייל ווערט געזאגט אז די האנדלונג פון די דעמאנסטראנטען איז פערשטענדליך. זיי זע-נען פערמשפט געווארען פאר אנטקעגענשטעלען זיך דער זיכערהייטס-מאכט.

אויסגעוויזען דעם אראבישען קאמוניסט הוסייני

ירושלים, 27 (י. ט. א. טעלעגראפיש). ס'איז ארעסטירט געווארען דער אראבישער קאמו-ניסט הוסייני. ער איז באלד געשטעלט געווארען פאר א געריכט, וועלכער האט איהם פערמשפט אויסגעוויזען צו ווערען פון יפו קיין נצרת, דארט וועט ער זיך דארפען יעדען טאג מעלדען אין דער פאליציי.

דעמאלירט א רעדאקציע פון אנ'אוקראינ'שע צייטונג

לעמבערג, 27. (טעלעפאניש). היינט 7 אינ-דערפריה האבען זיך אין רעדאקציע פון דער או-קראינישער נאציאנאל ראדיקאלער צייטונג „באוו-טשאס" אריינגעריסען א גרופע יוגענד און גענומען דעמאלירען דעם לאקאל. די אנגעקומענע פאליציי האט דריי פערזאן פערהאלטען מ'רעכענט אז דעם אנפאל האבען אויסגעפיהרט אוקראינער קאמו-ניסטען.

דעוועי פאהרט ווידער קיין מאסקווע

ווארשא, 27. (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט).

דער פוילישער ראטגעבער דעוועי פאהרט ווי-דער ארויס קיין מאסקווע.

מען זאגט אויס, אז אמעריקא אינטערעסירט זיך ערנסט מיט די מעגליכע האנדעלס-בעציהונגען מיט די סאוויעטען.

פויערים-פארטיי שאפט אנ'איי-גענע מיליטערישע ארגאניזאציע

ווארשא, 27- (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט).

היינט איז פארגעקומען א זיצונג פון הויפט-ראט פון ראמבסקים פויערים-פארטיי. די רעדעס זענען געהאלטען געווארען אין א זעהר שארפען טאן. ס'איז בעשלאסען געווארען צו שאפען אנ'איינענע ארגאניזאציע אויפ'ן מוסטער פון „סטושעלעץ", וואס זאל קעמפען מיט די געגנער פון דער דעמאקראטיע.

סער טשענסעלאר און לוק בעקומען דראהונגס-בריף

ירושלים, 27 (י. ט. א. טעלעגראפיש). סער טשעגסעלאר און לוק האבען בעקומען דרא-הונגס-בריף פון דער אראבישער טעראריסטישער ארגאניזאציע.

סער מערימאן מאכט חוזק פונ'ם אראבישען עדות

אויף דער זיצונג פון דער אויספארשונגס-קאמיסיע

ירושלים, 27. (יט"א טעלעגראפיש)

די אויספארשונגס-קאמיסיע האט היינט איינגע-הערט דעם געהילפס-סעקרעטאר פון דער א"י-רעגירונג אנטאניעוו. וועלכער איז אויפגעטראטען אלס עדות מצד די אראבער. סער מערימאן האט איהם געפרעגט, צי וייסט ער וועגען דער שוערער בעשולדיגונג, וואס איז געמאכט געווארען איפ'ן מופטי וועגען די הונדערט טויזענד פונט נאכ'ן סי-רישען אויפשטאנד.

אויף דער זיצונג איז געלערט געווארען וועגען רעגירונגס-קאמוניקאטען, וואס האבען פארגעשטעלט די געשעהענישען אין א פאלשען ליכט. אין די קא-מוניקאטען איז געזאגט געווארען, אז מ'האט ביי די יודען געפונען 25 ביקסען בעת אין דער ווירק-ליכקייט האט מען ביי זיי געפונען — 2. דאס האט זיך גענומען דערפון וואס פאר די ראזיגע צוויי געפונענע ביקסען האט מען ארעסטירט 25 יודען.

א פערשעמטער איז זיך אנטאניעוו מודה, אז דאס האט ער געשריבען דעם קאמוניקאט, די א-ראבער זאגען זיך אפ פונ'ם עדות. סער מערימאן און זיין געהילף האבען אבער איינגעזוגט די גע-לעגענהייט חוזק צו מאכען פונ'ם עדות.

אנ'אראבישער עדות האט פארגעשטעלט א יודישע מורח־וואנט וועלכע ער האט געקויפט מיט דריי יאהר צוריק. די וואנט שטעלט מיט זיך פאר א מעטשעט און איבער איהר א ציוניסטישע פאהן.

ירושלים 27. (יט"א טעלעגראפיש).

אריה ניסענבוים איז פערמשפט געווארען אויף 2 חדשים תפיסה און 16 פונט שטראף, פאר האל-טען ביי זיך א רעוואלווער.

אנ'א"י טאג אין ענגלישען פארלאמענט

לאנדאן, 27. (יט"א טעלעגראפיש).

אויף דער היינטיגער זיצונג פון ענגלישען פארלאמענט האט דעפ. בורי אנגעפרעגט די רעגי-רונג, וואס פאר א מיטלען זענען אנגענומען געווא-רען כדי צו זיכערען די רעכט פון די אראבער בייי דער כותל מערבי, ווייל די אראבער בעזיצען דאקו-מענטען וואס בעשטעטיגען זייערע רעכט, און די יודען — נישט. דער וויצע קאלאניען-מיניסטער לון האט געענטפערט, אז די אראבער דארפען נישט קיין שום געפאהר, ווייל לויט די עקזיסטירענדע פאר-שריפטען זעהען נישט פאר אז די כותל מערבי זאל פערוואנדעלט ווערען אין א סינאגאגע.

דעפ. בורי האט ווייטער געפרעגט וואס פאר א מיטלען האט די רעגירונג אנגענומען כדי צו בער-רוהיגען די אראבער אין עבר הירדן סיריען און אי-ראק וועלכע זענען א יפגעבראכט ווייל די יודען ווערען בעסער בעהאנדעלט ווי די אראבער. וויצע-קאלאניען מיניסטער לון האט געענטפערט: די רעגירונג האט שטענדיג זיך בעמיהט צו בעהאנדלען די יודען צו-גלייך מיט די אראבער.

קאנסערוואטיווער דעפוטאט יאורדי שרייט אויס פון ארט: וויפיל נאך יודען דארפען געהרגט ווערען?

דער אויסרוף האט ארויסגערופען א פראטעסט אויף די בענק פון די דעפוטאטען.

דעפ. ווערדשוואור האט אנגעפרעגט פארוואס די אויספארשונגס-קאמיסיע אין א"י האט אויסגע-הערט לוק'ן טיילווייז ביי א געשלאסענער זיצונג פון וועלכער ס'איז דערוויילט געווארען אויך דער רעפ פון ענגלישען פארלאמענט מעריטאן. לון ענטפערט: די פראצעדור פון דער אויספארשונגס-קאמיסיע איז איהרער אנ'אינערליכער ענין.

דער ליבעראלער דעפוטאט מאנדארד האט אנ געפרעגט פארוואס איז ביז איצט נישט געשאפען געווארען די קאמיסיע וועגען די היילינע מקומות וואס איז פארגעזעהען אינ'ם ארטיקעל 14 פונ'ם מאנדאט.

לון ענטפערט: אין יאהר 1922 האט די רע-גירונג געוואלט אזא קאמיסיע שאפען. אבער די פער-טרעטער פון איניגע גרויסמאכטען האבען זיך דאן אפגעזאגט דערפון.

בעקאנטמאכונג.

צו דער בעקוועהמליכקייט פון דער יודישער בעפעלקערונג פון דער געגענד קאנסטאנטינער און גדאנסקא גאסען, מאך איך בעקאנט, אז ביי מיר ווערט אנגענומען אויסצובאקען

הויז-געבעקס

ווי אויך ווערט געשטעלט טשאלענטער צום פרייז פון 25 גר. אין מיין בעקעריי קאנסטאנטינער 38

בעמערקונג: 1) פאר איינגענע קונדען הויז-געבעקס און טשאלענטער אננגענצען בחנם, 2) 15 מינוט פאר ליכט-צינדען ווערען קיין טשאלענטער נישט אנגענומען

לעכער מאשינאווע

ווערען אנגענומען אויסצו-נייהען צו ביליגע פרייזען

ביי ג. נארדמאן
29 צעגעלניאנא 29

א פאהר-געזוכד!

צום אפפאהרען פון אונזער ה' חיים גרונם פיעטרקאווסקי און ברודער נאך ארגענטינע — ווינשען מיר איהם א גליקליכע רייזע און גוטע בשורות פון ארט.

מענער-מאגאזין-סעקציע
ביים מאגאזין-שניידער-מייסטער-פאריין

11936 אלע 1-טער מאי 2.

צו דער חתונה פון ה'
מאטל באכמייער
מיט פרל. יערל קינסטלער
ווינש איך דער פאמיליע קינסטלער א הארציגען מזל-טוב
עקיבא גרינבוים, פרוי און קינדער

צוליב'ן טויט פון אונזער לאנגיעה-ריגען מיטגליד הרב ר'
סענדער דישקין ז"ל
דריקען מיר אויס דער פאמיליע דעם טיפסטען צער.
אין פערשטארבענעם פערלירען מיר א געטרייען, איבערגעגעבענעם מיטגליד.
המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
די פערוואלטונג פון
חסד של אמת ומנחמי אבלים לאדז

הננו משתתפים בצערם האנוש של המשפחה הנכבדם דישקין לרגלי פטירתו של האי יקירא לחשיבא המצוין במעשי הכבירים בעד חזוק תוה"ק, בעל מדות יקרות ונפש עדינה

הרב ר' סנדר דישקין נ"ע

השוכן בציון ונחמכם בכפלים ולא תוסיפו לדאבה עוד.

מתפללי דבית החסידים
ע"ש הרב ר' סנדר דישקין ז"ל ברחוב פיעטריקאווער 8
שלמה רפאל ווינטרויב, שלמה דלוזנובסקי,
יחיאל מאיר ברין, משה בידערמאן, אליעזר באהם

א צימער און א קוך אדער 2 צימער — אהן א קוך —
מיט א בעזונדערן איינגאנג אלס סובלאקאטאר ווערט פון זאפארט געזוכט. אפערטען אונטער "D".

איבערראשענדע נייעס!
צוליב דער קריטישער צייט האב איך פערקלענערט די פרייזען פון אלערליי קאסמעטיק, ווי:
טואלעט-זייפען, פערפומען, פודערן, קעלנישע וואסערן א. א.
אויסערדעם האב איך פארגעבערייט פאר דער געעהרטער קונדשאפט
אנ'איבערראשענדע פרעמיע
ביי יעדען איינקויף ווערט ארויסגעגעבען א קופאן, פערזעהען מיט מיין פירמע-שטעמפעל. ביים צוזאמעלן אזעלכע 10 קופאנען בעקומט דער קויפער
בחנ'ם
א אריגינעלע אמעריקאנער זשילעט-מאשינקע
— אדער לויט וואונש — 1/4 טוץ ערשטקלאסיגע טואלעט-זייף
קומט און איבערצייגט אייך — נוצט אויס די זעלטענע געלעגענהייט! — קומט און איבערצייגט אייך
מיט אכטונג
פערפומעריע J. DRUKIER
ZAWADZKA 11
TEL. 175-92.
פאר אנגראסיסטן ראבאט!

ארעסטירט אין צוג א באהן-רויבער

דער צוג ווארשא—לאדז איז צוגעפאהרען צו קאליושקי. איינער פון די קאנדוקטארען האט ביים קאנטראלירען די בילעטען בעמערקט אין דורכגאנג עפעס א פערדעכטיגען פערזאן. ווען דער קאנדוקטאר האט געפאדערט פון איהם א בילעט, האט דער פערשוין ארויסגעצויגען א רעוואלווער און אנגעהויבען שיסען. ער האט עטליכע מאל אויסגעשאסען און נישט געטראפען. ווען ער האט דערזעהן, אז ער האט מעהר נישט קיין קוילען אין רעוואלווער, האט ער ארויסגעווארפען דעם רעוואלווער און נאכדעם ארויסגעשפרונגען פונ'ם וואגאן אין פולען גאנג פונ'ם צוג. ער האט זיך אבער אנגעשטויסען אויף א טעלעגראפען-סלופ.

דער קאנדוקטאר האט פערהאלטען דעם צוג. צווישען די פאסאזשירען האט זיך געפונען א דאקטאר, וועלכער האט דעם פערוואונדעטען ערטיילט די ערשטע הילף.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז דער פערשוין איז דער בעקאנטער באהן-רויבער אנטאני מאכאי, פריהער א ראש פון א גאנצער באנדע, וועלכע פלעגט טעראריזירען די פאסאזשירען אויף דער באהן-ליניע ווארשא—לאדז.

פרויען אהן אפיציעלע חתונה-אקטען
קאנען אויך גענייסען פון קר.-קאסע

דאס ארבייטס-מיניסטעריום האט אין א צירקולאר צו דער וואיעוואדזשווע אויפגעקלעהרט, אז רעליגיעזע חתונות, וועלכע זענען אין ארדנונג דורכגעפיהרט געווארען, ווען אפילו ס'זענען נישט בעמאכט געווארען קיין אקטען — זענען פולשטענדיג גילטיג. צוליב דעם זעהט דאס מיניסטעריום נישט קיין מניעה, אז פרויען פון מענער, וו לכע האבען נאר אדורכגעפיהרט רעליגיעזע חתונות זאלען קענען גענייסען פון דער קראנקען-קאסע.

קאנטראלע איבער בעקערייען,
אין וועלכע מען ארבייט זונטאג

(2) צוליב די מאסען אנקלאגעס וועלכע עס קומען אין ארבייטס-אינספעקטאראט אויף די בעקערייען וועלכע באקען זונטאג האט די ארבייטס-אינספעקציע בעשלאסען אין די נאהענטסטע טעג אדורכצופיהרען א לוסטראציע אין א רייה בעקערייען, און דארט, וואו מען וועט פעסטשטעלען, אז עס ווערט געארבייט זונטאג, וועלען די אינהאבער צונעמען ווערען צו פעראנטווארטליכקייט.

פון די טראמוואיען

(וו) צוליב דעם וואס די איזאלאציע אין די טראמוואיען איז א שלעכטע, טרעפען זיך אלץ אפט פאלען, אז די פאסאזשירען אנכאפענדיג אין דער אריינגאנגס-שטאנג, ווערען עלעקטריזירט.

דער מאגיסטראט האט זיך דעריבער געווענדעט צו די שטאטישע טראמוואי-געזעלשאפט, אז זי זאל בעזייטיגען די דאזיגע זאכען.

פארזיכטיג מיט זאפאלקעס!

(2) אין לעצטען טראנספארט זאפאלקעס, וועלכער איז אנגעקומען קיין לאדז, זענען פערהאן לייכט-אויפרייסענדע שטאפען. ביים אנצינדען א זאפאלקע, כאפט זיך אן דאס גאנצע שעכטעלע.

עס האבען זיך שוין געטראפען עטליכע פאלען, עס איז בעזונדער נויטיג אכטונג צו געבען אויף קינדער.

50 פראצ. פון די הכנסות פון „וויזא"-באזאר
לטובת דעם קרן קימת לישראל

ווי עס איז שוין געווען געמאלדען, ארדענט איין דער היגער פרויען-פערבאנד „וויזא" א גראנדיעזען חנוכה-באזאר, וועלכער וועט פארקומען פון 12—16 דעצעמבער ה. י.

אין צוזאמענהאנג מיט דער פערשטארקטער טעטיגקייט פון יודישען נאציאנאל-פאנד, האט די פערוואלטונג פון „וויזא" בעשטימט 50 פראצענט פון די הכנסות פון באזאר לטובת דעם קרן קימת לישראל.

עס איז צו ערווארטען, אז די היגע יודישע בעפעלקערונג וועט גערן אונטערשטיצען דעם באזאר און שפענדערען מיט א ברייטער האנד ווערטפולע חפצים לטובת דעם באזאר, וועט דערמיט גלייכצייטיג מיטהעלפען צו פערגרעסערען דעם יודישען באדען-בעזיץ אין ארץ-ישראל.

„עס פליסט מילך אין גאס"

(2) נעכטען מיטאג-צייט האט זיך אויף פאמארסקא-גאס פאר נומער 5 אפגעשטעלט א לאסט-אויטא, וועלכער פיהרט פונאנדער אין די געוועלבער מילך אין גלעזערנע פלעשלעך. פלוצלינג האט זיך פון באלקאן, אויפ'ן צווייטען שטאק, אפגעריסען א גזימס און ארויפגעפאלען אויפ'ן אויטא. אלע פלעשלעך זענען ציהאקט געווארען און די מילך האט זיך אויסגעגאסען.

א וויצלער, וואס איז געשטאנען דערביי האט זיך אנגערופען: „לאדז הויבט אן צו ווערען די שטאט, וואו ס'פליסט מילך אהן האניג"...

אויטא-קאטאסטראפע

נעכטען איז אויף דעם שאסעי טושין—זשגאוו פארגעקומען אנ'אויטא-קאטאסטראפע. א לאסט-אויטא, וועלכע איז געפאהרען קיין לאדז איז ארויפגעפאהרען אויף א וואגען, וועלכער איז געפאהרען קיין פיעטריקאוו.

דער אויטא איז מיט אזא שטארקער קראפט ארויפגעפאהרען אויף דעם וואגען, אז ער האט איהם מאמענטאל איבערגעקעהרט. דער פוהרמאן יאנקעל לאסא איז דערביי שווער-פערוואונדעט געווארען. מען האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל. דער שאפער פון אויטא איז ענטלאפען.

היינט שפילט זשאן מאנען

היינט דאנערשטאג אווענד ערווארט דאס לאדזער מוזיקאלישע פובליקום א גרויסע קינסטלערישע איבערראשונג. עס טרעט אויף מיט איין איינציגען קאנצערט דער וועלט-בערימטער שפאנישער פידלער זשאן מאנען, מאנען געהערט צו די בעסטע פידעל-מייסטער פון דער היינטיגער צייט זיין וואונדערבאר שפילען און זיין הערליכע טעכניק רופען ארויס דעם האויגען קינסטלער איבערהויפט די פארערשטער רייהע פון די היינטיגע ווירטואזען.

מאנען שפילט אויף סאראסאטעס פידעלע וועלכע ס'האט איהם אויסגעבארגט די שפאנישע רעגירונג אלס אנערקענונג פאר זיינע גרויסע מוזיקאלישע לייסטונגען.

ראדיא-פראגראם
דאנערשטאג, 28 נאוועמבער

12.30 ווארשא: 7-טער שול-קאנצערט פון ווארשאווער פילהארמאניע. 16.15 ווארשא: קאנצערט פון גראמאפאן-פליטעס. 17.45 ווארשא: קאמעראל-קאנצערט, פרל. דאווידזאן און ס. זמיגרידען. 17.45 קראקא: נאכמיטאג - קאנצערט. 20.05 ווארשא: קאמפאזיטארען-קאנצערט. 20.15 ווילנא: קאנצערט פון מאדערנע פארטעפיאן און וויאלאנטשעל-מוזיק. 20.30 פויזען: אקאדעמיע לכבוד דעם אמעריקאנער נאציאנאלען יום-טוב. 22.35 ווארשא: קאמוניקאט פון פ. א. ט. 23.00 ווארשא: טאנץ-מוזיק פון אזא. 16.00 דאווענטרי: סימפאנישער קאנצערט. 20.00 בודאפעשט: רובינשטיין-אווענד. 20.00 שטוטגארט: קאנצערט פון פילהארמאנישען ארקעסטער. 20.45 דאווענטרי: ראדיא-קאבארעט. 21.00 מינכען: סימפאנישער קאנצערט.

טעלעגראמע

צייטען בייטען זיך...
נחום סאקאלאוו ביי דער רומענישער קעניגין און מיניסטארען

בוקארעשט, (י.ט.א.) דער פרעזידענט פון דער ציוג. עקזעקוטיווע ה' נחום סאקאלאוו, איז ווי עס איז שוין מיטגעטיילט געווארען אויפגענומען געווארען אויף א האלב-שעה'דיגע אודיענץ דורך דער קעניגין מאריע. די קעניגין האט אויפגענומען סאקאלאוו'ן מיט א בעזונדערער אויפמערקזאמקייט און האט דערמאנט וועגען זייער בעזוך אין רומעניען מיט 5 יאהר צוריק. די קעניגין האט ווייטער ערקלערט, אז זי פערפאלגט מיט גרויס אינטערעס די ענטוויקלונג" פון ארץ-ישראל און ג וג'ם ציוניזם. פאר דער אידעע פון דער יודישער נאציאנאלער היים האט די קעניגין דעם גרעסטען אינטערעס און סימפאטיע.

דערנאך איז סאקאלאוו אויפגענומען געווארען אויך דורך דעם פרעמיער מאניו און אויסערן-מיניסטער מיראנעסקו. ביי דער געלעגענהייט האבען סיי דער פרעמיער, ווי אויך דער אויסערן-מיניסטער ווידערהאלט זייערע סימפאטיעס פאר'ן ציוניזם.

דאס אויסערן-מיניסטעריום האט איינגעארדנעט אנ'אויפנאמע לכבוד ה' סאקאלאוו'ן, אויף וועלכער עס זענען געווען אנוועזענד א חוץ די מיניסטארען מיראנעסקו און רעשוקאנו, אויך העכערע בעאמטע פון אויסערן מיניסטעריום, טעאדאר פישער א. א.

אונזערע לאדזער מעגען זיך לערנען
יודישער פילאנטראפ בויט א יודיש קראנקען-הויז אין ריגע

ריגע (יט"א) דער בעוואוסטער יודישער פילאנטראפ און פינאנסיסט א. סאבאלעוויטש האט אסיגנירט 30.000 דאלאר פאר'ן אויפבוי פון א נייעם יודישען שפיטאל פון „לינת הצדק", וועלכער איז, ווי בעקאנט, מיט א געוויסער צייט צוריק עקסמיטירט געווארען פון לאקאל.

אנ'ענטשפרעכענדען ערד-שטח האט צו דעם צוועק אויסגעטיילט דער ריגער שטאט-אמט. ה' סאבאלעוויטש איז דער פארזיצער פון „קרן-היסוד" אין לעטלאנד.

א צווייטע גרויסע מתנה האט געשאנקען דער בעקאנטער ריגער נדבן ה' ברוין, וועלכער בויט איצט אויף זיין אייגענעם חשבון א געבייד פאר א קינדער-קאלאניע און אנ'אפרוה-הויז פאר דערוואקסענע.

א פוטבאליסט שיסט א גאל
און זיין ברודער שטעכט איהם דערפאר אריין א מעסער אין פלייצע

קאליש, 27. (טעלעפאניש).

נעכטען איז אין היגען שפיטאל שוו. טראיצי געבראכט געווארען א שווער-פערוואונדעטער דער 17-יעהריגער אנטאני ראלסקי.

די פאליציאישע אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז בעת א מעטש פון 2 פוסבאל-דרוזשינעס האט ראלסקי געשאסען א גאל. דאן איז זיין ברודער פראנטשישעק, וועלכער האט געשפילט אין דער צווייטער גרופע צוגעלאפען צו איהם און אריינגעשטאכען א מעסער אין פלייצע, אזוי שטארק אז ער האט איהם דורכגעשטאכען די לונגען. פראנצישעק איז אנטלאפען און דער ברודער גוססט.

מארד פראצעס אין וויען
פערנארט דעם קרבן צו זיך א היים און געקוילעט.—אנטלאפען און דערנאך אליין זיך צוגעשטעלט צו דער פאליציי

וויען, 27. (ספ. טעל.) דא האט זיך אנגעהויבען א פראצעס פאר געשווארענע ריכטער געגען דעם 38-יאהריגען ריטשארד זינגער, וועלכער ווערט בעשולדיגט, אז ער איז בעגאנגען א מארד איבער דער 18-יעהריגער גמא מאטיאס.

זינגער איז אנ'איניאבער פון א וועש-געשעפט, ס'ווערט איהם פארגעווארפען אז אין מערץ האט ער אונטער עפעס אנ'אויסרייד פערנארט די מאטיאס צו זיך אין וואוינונג און ווען איהם איז נישט געלונגען צו בעהערשען דאס מיידעל, האט ער איהר דערלאנגט מיט א קיך-מעסער אין האלז, און שפעטער זי א נאנצע נאכט אפגעהאלטען אין א פינסטערען צימער.

אויף מארגען, ווען די וועכטערין האט איהם אויסגעפרעגט וועגען די געשרייען וואס טראגען זיך פון זיין וואוינונג, און געדראהט מיט פאליציי, איז ער אריינגעלאפען אינ'ם צימער און האט צום צווייטען מאל איבערגעשניטען דער מאטיאס דעם האלז.

ווען די פאליציי איז אנגעקומען האט מאטיאס שוין גענוססט, זי האט אבער נאך בעוויזען אנשרייבען: מ'האט מיך פערנארט און איבערגעשניטען דעם האלז.

3 נאך א דריי-טאגיגער גסיסה איז זי געשטארבען אין שפיטאל. זינגער איז אנטלאפען עטליכע טעג שפעטער האט ער זיך אליין צוגעשטעלט דער פאליציי.

אויפ'ן מאריאוויטישען פראצעס

ווארשא, 27. (טעלעפאניש). נעכטען וועגען אין פראצעס פון מאריאוויטישען ארכיביסקופ קאוואלסקי ווייטער אויסגעהערט געווארען עטליכע מאנאליניסטקעס. נאכהער זענען אויסגעהערט געווארען ד״ר. זארעמבסקי, וועלכער האט אויפ'ן פראצעס אין פלאצק דערצעהלט וועגען די אלע נישט-עטישע מעשים פון ביסקופ אין פלאצקער קלויסטער.

ארום דער שלום אש-גאס
גרויסע דעבאטע אין שעדלעצער שטאט-ראט

שערלעץ, (יט"א) ווי בעקאנט, האט די קולטור-קאמיסיע ביים שעדלעצער שטאט-ראט נישט לאנג בעשלאסען אנצורופען די טילנא-גאס מיט'ן נאמען פון שלום אש. דער אנגענומענער בעשלוס איז ענדליך געשטאנען אויפ'ן סדר-היום פון שטאט-ראט גופא. ערשט דא האט זיך ארום דער פראגע געענטוויקעלט א הייסע דיסקוסיע. ענדליך ווערט דער פארשלאג געשטעלט צו אפשטימונג און עה געהט דורך מיט 17 פאר און 8 שטימען געגען. איצט ערווארט מען די בעשטעטיגונג פון רעה אש-נאס דורך דער אויפזיכטס-מאכט.

די גרויסע בוי־ארבייטען אויף קאנסטאנטינער פאלעסיע

ווערט טיילווייז לעזען דעם וואוינונגס־מאנגעל

לאדז איז א שטאט, וועלכע פיהלט בעזונ־דערס שטארק דעם וואוינונגס־מאנגעל, דער וואוי־נונגס־הונגער, די שרעקליכסטע פלאג פון דער נאך מלחמה צייט, איז אין לאדז בעזונדערס שטארק, און ווארפט זיך שטארק אין די אויגען. לאדז ליידט נישט אויף וואוינונגס־מאנגעל בכלל, נאר בעזונדערס אויף מאנגעל אין געזונדע וואוינונגען, וועלכע ווע־רען געשאפען לויט די פרינציפען און פארלאנגען וואס ווערען געשטעלט דורך די לעבענס־געברויכען פון א קולטורעלען מענש, א קולטורעלען לאקאטאר פון דער וואוינונג. דער קאזארמע־סיסטעם פון אויס־בויען לאדז האט געשאפען א געוואלדיגען געדראנג און געשטויס אין די גרעניצען, אויסער, וועלכע לאדז וויל נישט, אדער קען נישט ארויסגעהן.

לאדז מוז אבער איהר אויסבויאונג איבער־רוקען איבער איהר היינטיגע פעריפעריעס, מוז ווערען א מאדערנע שטאט, א ממשות'דיגע שטאט, פאר וועלכע ס'איז נישט פערהאן קיין ארט, אויף דעם געביט, וועלכען לאדז פערנעהמט.

נישט רעדענדיג וועגען דער טענדענץ מיט וועלכען דער מאגיסטראט האט זיך גערעכענט בוי־ענדיג אויף קאנסטאנטינער פאלעסיע (פון רעגי־רונגס־פאנדען) ארבייטער־הייזער, מוז מען ראך אנערקענען, אז פאלעסיע שטעלט מיט זיך פאר אנ'אויסערגעוועהנליכע ערשיינונג.

ס'איז דארט געשאפען געווארען א געביט מיט 426 וואוינונגען, וועלכע געפינען זיך אין 8 גרויסע בוי־קאמפלעקסען. דאס דאזיגע געביט שטעלט מיט זיך פאר אנ'אמת'ע וואונדער פון דער מאדערנער טעכניק, און וועט אין דער נאה־ענטסטער צייט געבען איבער 3000 מענשען א דאך איבער'ן קאפ.

מ'דארף בעמערקען, אז די הייזער אויף פא־לעסיע וועלען קיים זיין צוגענגליך פאר ארבייטער, נישט דערפאר, ווייל זיי זענען איינגעארדענט אויף א לוקסוס־אופן, נאר דערפאר, ווייל זיי זענען פשוט צו טייער.

כדי זיך צו איבערצייגען וועגען צושטאנד פון די ארבייטען אויף פאלעסיע זענען מיר אוועק אויפ'ן ארט און געזעהען די אינטענסיווע ארבייט. מ'דארף אנערקענען, אז דאס אוועקגעבען דורכ'ן מאגיסט־ראט די ארבייטען דער פירמע טילער איז געווען זעהר גינסטיג פאר דער שטאט, ווייל

די אפערטע פון דער פירמע איז געווען מיט 2 מיליאן זלאטיס ביליגער ווי אנדערע פירמען, וועלכע האבען זיך געשטעלט צום קאנקורס. די בויען זענען זעהר סאליד אויסגעפיהרט און קע־נען צופרידענשטעלען אלע. 8 בנינים, וועלכע ווע־רען איצט אויסגעפערטיגט אויף פאלעסיע זענען זעהר סאלידע, וואס מ'דארף קודם כל פערדאנקען דעם בעדייטענדען בוי־פאכמאן י. טילער און דעם פינאנץ־ליטער און מיטאינהאבער פון דער פירמע ה' א. שטיינשניידער.

די איינארדנונג פון די וואוינונגען זענען זעהר פרעציז אויסגעפיהרט געווארען. צו יעדער וואוינונג געהט צו די זון פון אלע זייטען. די קיך איז פער־זעהען מיט אלע, אהן אויסנאהם, איינארדנונגען, יעדע וואוינונג האט גאז און עלעקטריע, א פאר־צימער, ספיושארניע, בלומען־קערב פאר די פענס־טער. א גרויסער באלקאן א. א. וו.

אין אלגעמיין איז די וואוינונג בעזארגט מיט א גאנצע ריהע איינריכטונגען, וועלכע מאכען בע־קוועהם דעם לאקאטאר אויף יעדען שריט.

דער בוי־אונטערנעהמער האט אין פאלעסיע איינגעלעגט דעם מאקסימום אנשטרענגונג און גוטען ווילען, מיט אזעלכע הייזער וואלט זיך נישט געשעהמט קיין שום שטאט אין מערב־אייראפע.

איצט עטליכע ציפערען וועגען דעם בוי פון די הייזער: דער אפמאך צווישען מאגיסטראט און דער פירמע טילער איז אונטערגעשריבען געווארען דעם 5־טען אפריל 1929. די ארבייטען האבען זיך אנגעהויבען דעם 2־טען מאי. און דורך 7 חדשים האט די פירמע י. טילער אזוי סאליד און מאדערן אויסגעפערטיגט אזעלכע 8 פרעכטיגע בנינים. צו דעם בוי איז פערברויכט געווארען: 300.000 ציגעל, 700 טויזענד קילא צעמענט, 1000 קוב. מעטער פאדלאגע ברעטער, 1000 קוב. מעטער טישלער האלץ, 100 טויזענד קילא אייזען, 200 טוי־זענד קאפלעס, 7000 קוב. מעטער זאמד, 2 וואגאן גלאז, 3000 טרעגער, 2500 קוו. מעטער מאזאיק פאסאדקע, 20.000 קוו. מעטער האלץ־פארלא־געס, 300 קוב. מעטער אייזען־בעטאן, 1000 קוו. מעטער אייזערנע טרעפען־באלוסטראדע, 820 שטו־בען־אויוועס, 420 קיכען־אויוועס, 2542 טירען און 2769 פענסטער.

פרוי בעשולדיגט איהר מאן

אז ער האט זי אראפגעווארפען פון 2־טען שטאק

(2) נעכטען איז פאר'ן קרייז־גערייכט געשטא־נען א געוויסער פעליקס קאפוטשינסקי, בעשולדיגט אין וועלען דערהרג'ענען זיין פרוי דורך ארויס־ווארפען זי דורכ'ן פענסטער פון צווייטען שטאק.

די פרטים פון דער אומגעוועהנליכער פאסירונג זענען פאלגענדע:

אין אויספארשונגס־אמט איז אין אנפאנג אפ־ריל געקומען א געוויסע העלענא קאפוטשינסקא און דערצעהלט, אז זי האט חתונה געהאט צו־ריק מיט צוויי יאהר מיט פעליקס קאפוטשינסקי, אנ'־אלמן מיט צוויי קינדער פונ'ם ערשטען ווייב, די צווייטע פרוי האט שוין אויך געהאט א קינד פון דריי חדשים. קיין שלום־בית צווישען דעם פאר־פאלק איז נישט געווען.

דעם 20. מערץ האט ער איהר געגעבען א קלאפ איבער'ן קאפ, פון וואס זי האט פערלוירען דעם בעוואוסטזיין, דאן האט ער זי ארויסגעווארפען דורכ'ן פענסטער פונ'ם 2־טען שטאק. די קאפו־טשינסקא האט בייםפאלען זיך צובראכען דעם רעכטען פוס און בעקומען אלגעמיין מאגערען אי־בער'ן גאנצען קערפער.

בעת'ן גערייכט האט די קאפוטשינסקא צוריק־געצויגען אלע איהרע בעשולדיגונגען, אויך א ריהע עדות שטעלען פעסט, אז די קאפוטשינסקא האט פאלש בעשולדיגט איהר מאן.

דאס גערייכט האט איהם בעפרייט.

ייד געהאנגען א ארבייטסלאזער

(2) נעכטען נאכמיטאג איז דער הויז־וועכ־טער פון קילינסקי 127 צוזאמען מיט דעם קוימענ־קעהרער ארויף אויפ'ן בוידעם פון דערמאהנטען הויז, כדי נאכצוקאנטראלירען די קוימענס.

פלוצלונג האט דער הויז־וועכטער געמאכט א שרעקליכע ענטדעקונג. אויפ'ן בוידעם איז געהאנגען אויף א שטריק אנ'אומבעקאנטער מאנספערשוין. ס'איז אלארמירט געווארען די פאליציע און פא־ליצי. דער דאקטאר האט קאנסטאטירט דעם טויט פון זעלבסטמערדער, פעסטשטעלענדיג, אז ער הענגט שוין אנ'ערך א גאנצען מעת־לעת.

דערוויל האבען די לאקאטארען פעסטגעשטעלט אז דער זעלבסטמערדער איז דער לאקאטאר פון דעמועלבען הויז, דער 30־יעהריגער אלעקסאנדער ליבינסקי.

ליבינסקי האט מיט א צייט צוריק פערלוירען די ארבייט און בשום אופן נישט געקענט בעקומען קיין אנדערע ארבייט. דער זעלבסטמערדער האט פערי־תומ'ט א פרוי מיט 2 קליינע קינדער.

מאנס געווען א מינדעריעהריג־מיידעל

און אליין זיך אויפגעשניטען דעם בויך

פון וויעלון מעלדעט מען וועגען פאלגענדען שוידערליכען געשעהעניש אין דארף סקאמין.

דער 27־יעהריגער סטאניסלאוו כאלופשינסקי האט פערנארט מיט צוקערלעך אין דער סטאדאלע די 12־יעהריגע סטעפאניע ק. א טאכטער פון זיין שכן און זי דארט פערגוואלדיגט. נאכדעם האט ער דאס קינד צושלאגען ביז בלוט און בעפוילען שווייגען. קיינעם נישט דערצעהלען וועגען דער פאסירונג.

דאס מיידעל האט אלט מורא ווירקליך אין דער היים נישט דערצעהלט, וואס מיט איהר איז פארגעקומען. כאלופשינסקי האט זיך אבער נישט געקענט בערוהיגען. עפעס האט איהם פערפאלגט זיין, אייגענע פערברעכערישע טאט. ער האט צוליב דעם גענומען א מעסער, ארייין אין דער סטאדאלע אויפ'ן זעלבען ארט וואו ער איז בעגאנגען זיין פערברעכען, און האט זיך אליין אויפגעשניטען דעם בויך.

די קרעכצען פון כאלופשינסקי'ן האבען דערהערט די שכנים און זיי זענען אריין אין דער סטאדאלע.

דאס פעראומגליקליכטע מיידעלע האט דער־צעהלט, וואס כאלופשינסקי האט מיט איהר געטון.

די פויערים פון דארף האבען געוואלט דעם פערוואונדעטען ליגטשען. עס האט זיך אבער אריינ־געמישט פאליציי און דערצו נישט דערלאזט.

מען האט דעם פערוואונדעטען אפגעפיהרט אין שפיטאל, וואו ער איז געשטארבען.

די לעצטע אוטאמאביל־פארפאלען

וויזען דערויף אן, אז מ'דארף זיך פערזיכערן פון אומגליקס־פאלען.

דער אבצאהל פאר 10.000 זל. פערזיכערונגס־סומע בעטרעפט אויף א יאהר בור 12[50] זל.

JEN. REPR. TOW. UBEZP.

„VITA“ Łódź, Narutowicza 40

telefon 213-98.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

אונטער דער ליישונג פון א. בעזמאן.

לעצטע פארשטעלונגען פון אונזערע געסט און אמעריקאנער קינסטלערין

בערטא זאסלאווסקא שלמה הערשקאוויטש און לעאן געטליכערמאן

פרייטאג, ד. 29־טען, שבת, ד. 30־טען, זונטאג, ד. 1־טען, 9 אווענד

פרעמיערע! צום ערשטען מאל אין לאדז! פרעמיערע!

דער לעצטער שלאגער, וועלכער האט איבערגעל דעם גרעסטען ערפאלג מיט געזאנג און טענץ

די פרוי פון גאס

אין 4 אקטען פון האנס מילער, בעארבייט און רעזשיסירט פון רודאלף זאסלאווסקי.

ראלען: אנא־זאסלאווסקא; מוזיקער־געטליכערמאן; פראנק־הערשקאוויטש

בעמערקונג: פאר קינדער פערבאטען!

שבת, 4 נאכמ. צו ביליגע פרייזען פון 1 ביז 2.50 — די שטארק־אויסגענומענע פיעסע

קינדער פערגעסט אייך נישט

אין 3 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון קאלמאנאוויטש.

ראלען: יעטי־זאסלאווסקא; לואי־געטליכערמאן; חיים יענקל־הערשקאוויטש

מאנטאג, ד. 2־טען, 9 אין אווענד גרויסע פאפולערע פארשטעלונג פון 1 ביז 2[50]

די ליבלינגס־פיעסע פון לאדזער פובליקום

דער גאלדענער שידוך

אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון מ. שווארץ

ראלען: ליזא־זאסלאווסקא; האפמאן־געטליכערמאן; פיליפ־הערשקאוויטש

ס'נעמט אנטייל (לויט א.ב.) פרויען: בעזמאן, מאכראווסקא, נערה, פאדערמאן. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, גוטמאן, האמבורגער, מאכראווסקי, נייהויז. פאלאנסקי, ראקאוו.

אדמיניסטראטאר: מ. ארנוואלד. מוזיקאלישער ליטער: ל. זעלמאן.

פערזאמלונג פון דער יודישער פאלקס־פארטיי

אונטער'ן פארזיץ פון מאג. מ. באלבערישסקי איז פארגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון די מיטגלידער פון דער יודישער פאלקספארטיי. נאכ'ן אפגעבען א בעריכט דורכ'ן אדוו. ווייצמאן וועגען דער ארבייט פון דער לאדזער ארגאניזאציע, האט זיך ענטוויקעלט א לאנגע דיסקוסיע וועגען דער טאקטיק פון דער פארטיי בנוגע די פראפע־סיאנעלע און קולטורעלע פראגען פון יודישען לע־בען. ס'איז אנגעוויזען געווארען, אז עס מוז אומ־בעדינגט געשאפען ווערען אנ'ארגאן, וועלכער זאל קאארדינירען די גאנצע ארבייט אין די פראפעסיא־נעלע ארגאניזאציעס, ווי ביי די האנדווערקער, קליינהענדלער, געבען זיי אנווייזונגען ווי אזוי צו האנדלען אין אלע וויכטיגע, פאליטישע און עקא־נאמישע פאלען.

נאך דער דיסקוסיע זענען אנגענומען געווא־רען א ריהע רעזאלוציעס, ווי: 1) בעגריסען די איניציאטיוו פון שאפען אין לאדז א געזעלשאפט פון „פריינד פון יודישען וויסענשאפטליכען אינסטי־טוט אין ווילנא“ און רופען אלע חברים צו ווערען מיטגלידער פון דער דאזיגער געזעלשאפט; 2) בע־גריסען די ווארשעווער ח"ח צו דער פעראייניגונג פון די ארטיגע פאלקיסטישע און דעמאקראטישע גרופען; 3) פראטעסט נעגען דער העצע געגען דעם יודישען שול־וועזען און גלייכצייטיג אויפפא־דערען אקטיוו צו שטיצען די ציש"א אין פוילען; 4) בעגריסען דעם אדוו. נח פרילוצקי און אויפ־פאדערן איהם צוריק אקטיוו צוצוטרעטען צו דער ארבייט; 5) פראטעסטירען געגען פראצעס פון דער ווארשאווער גמינע ה' פארבאטין פאר זיין ארויס־טריט געגען דאזא־ לעאן פינקעלשטיין.

צום סוף זענען פארגעקומען וואהלען אין די פארטיי־ארגאנען און עס זענען אויסגעקליבען גע־ווארען אין דער עקזעקוטיווע — ד"ר הערשפינקעל, ראסמאן כארי, מ. פראקענטאל, דוד יוזעפאוויטש און י. זשורקאווסקי. קאנדידאטען: טענענבוים און קירשבוים.

אין ראט: אדוו. ווייצמאן, מאג. מ. באלבע־רישסקי, גרינשפאן, גנלעסען, גלאסמאן, פינגערהוט, א. גראסמאן, פרל, יאסקאוויטש, ש. מאססע, קושע־פיצקי, בן־ציון לעווי. קאנדידאטען: פרל. וואל־קאוויטש, יוסף אינפעלד, מאשקאוויטש און האמ־בורגער.

אין רעווידיר־קאמיסיע: א. פארבער, לאסמאן און ש. ראזען.

בעלעהרענדער סעאנס פון רעכען־קינסטלער שלום פינקעלשטיין

אין זאל פון פילהארמאניע איז פארגעקומען א פארטראג פון מייסטערהאפטען מאטעמאטיקער און גענישלען רעכען־מייסטער, אונזער בן עיר, שלום פינקעלשטיין.

מיט'ן סעאנס האבען זיך בעזונדערס פעראינ־טערעסירט דאקטוירים־פסיכיאטערען, אלס מיט אנ־אויסערגעוועהנליכער פענאמענאלער ערשיינונג. לעהרער, מאטעמאטיקער און שילער, בכלל אלע די, וועלכע אינטערעסירען זיך מיט מאטעמאטיק.

ה' פינקעלשטיין ערקלערט אין זיין פארטראג, אז זיין אונגעוועהנליכע רעכען־מייסטערשאפט האט ער דערגרייכט דורך שטענדיגע איבונג פונ'ם זכרון, ער ווארפט פאר דער געגענווארטיגער פעדאגאגיק הלמאי מען לערנט אויס די כפל־טאוועל ביז 9x9 און מען געהט נישט ווייטער. אין יעדען לערן־געגענשטאנד געהט מען, וואס אמאל ווייטער, נאר אין אריטמעטיק לערנט מען אויס די כפל־טאוועל: 9x9 אויס'ן גאנצען לעבען, ווייטער געהט מען נישט. דער פרעלעגענט האט זיך אין דער ריכטונג ווייטער געבילדעט. עס פערשטעהט זיך אבער, אז א חוץ דער איבונג פערמאגט פינקעלשטיין ספע־ציעלע מאטעמאטישע פעהיגקייטען, וועלכע עס האבען געפרובט אויסצופארשען פראפעסארען פסי־כיאטערען אין ווארשא, דאנציג און אויסלאנד.

ה' פינקעלשטיין דערצעהלט, אז זיין בעציהונג צו ציפערען איז אנ'אנדערע, ווי ביי אלע איבערי־גע מענשען. ווען מען זאגט עמיצען א ווארט: „מאמע“, „גארטען“, „טיש“ א. דגל. קאנצענטרירען זיך ארום די ווערטער אסאציאציעס, פארשטעלונ־גען: צום ווארט „מאמע“ די פארשטעלונג פון היים, פון שטוב, פון קינדער־יאהרען א. א. וו. א. וו., „גארטען“ בוימער, גרינס, פערוויילונג, פרוכטען א. דגל. „טיש“ א צימער, ארבייט, עסען א. דגל.

אבער עס בינדען זיך קיין אסאציאציעס, קיין פארשטעלונגען ביי קיינעם נישט מיט דעם ווארט 387 אדער 256. ביי ה' פינקעלשטיין איז עס אבער נישט אזוי: יעדער ציפער רופט ביי איהם ארויס אנ'אסאציאציע, א פארשטעלונג פון א גע־שעהעניש, פון א סוף, אדער אנהויב פון דער אדער יענער וויכטיגער דאטע, צאהל א. ד. גל. ה' פינקעלשטיין ציטירט דערביי אהן א שיער היס־טארישע און כראנאלאגישע דאטעס, פון געבורט און טויט פון געלעהרטע, קינסטלער, מלוכה־מענער פון די עלטסטע יאהרען ביז דער געגענווארט. עס איז דערביי צו בעוואונדערען די וואונדערבארע ערודיציע פון דעם רעכען־מייסטער. עס ווייזט זיך ארויס, אז דעם פרעלעגענט האט זיין זכרון געדינט נישט נאר פאר מאטעמאטישע דערגרייכונגען.

די מאטעמאטישע עקספערימענטען האבען ארויסגערופען ענטציקונג ביי די פערזאמעלטע. עס האט זיך אויסגעוויזען ווי עפעס איבערנאטיר־ליכעס, דאס צוריקשטעלען אין זכרון די אלע צי־פערען, וואס מען האט אין משך פונ'ם גאנצען סעאנס דיקטירט אדער אנגערופען.

דער סעאנס איז אין אלגעמיין געווען זעהר בעלעהרענד. מען האט דעם פרעלעגענט בעשאנקען מיט פערדינטע בענייסטערטע אפלאדיסמענטען.

אביעקטיווער אמת
און אביעקטיווע פאלשקייט

דער איינגעארטיגער פאליטישער זיוג פון די פוילישע סאציאליסטען מיט די ענדעקעס איז שוין דערגאנגען צו אנ'ענגערער פערהעלטעניש. די פ. פ. ס. האבען געמיינזאם מיט די נאראדאוועס איינגעארדענט אין ווארשא א גרויסען מיטינג, געווידמעט דעם שוץ פון פרייהייט פון ווארט.

דער אנזאמבל, וואס איז א יפגעטרעטען אין זאל פון האנדעל־ און אינדוסטרי־מוזעאום איז געווען א גאנץ בונטער און די רעדעס, וואס זענען אויפ'ן מיטינג געהאלטען געווארען, זענען אויך געווען אריעכ, געזונגענע פון פערשידענע אפערעס. „ראבאטניק" פערזיכערט, אז די שטימונג אויפ'ן מיטינג איז געווען אנ'איינהייטליכע. דאס איז נאר מעגליך, סיידען די אנהענגער פון פ.פ.ס. האבען זיך איינגעהערט בלויז צו די רעדעס פון זייערע אייגענע רעדנער. אויב אבער זיי האבען אויפמערקזאם אויסגעהערט אויך די רעדעס פון די ענדעקעס און בעזונדערס די רעדע פון רעדאקטאר רעמביעלינסקי, וועגען וועלכער דער „ראבאטניק" דערמאהנט נאר פערבייגעהענדיג, קאן לייכט געמאלט זיין, אז די שטימונג איז נישט געווען קיין פולקאם איינהייטליכע און נישט איין אויפריכטיגער דעמאקראט האט בשעת מעשה א טראכט געטון: צי איז די געזעלשאפט פאר מיר א גאנץ צוגעפאסטע?

הער. רעמביעלינסקי האט זיך נישט בעגנוגענט מיט הוילע פראזען וועגען פרייהייט פון ווארט. ער האט פארגעלעגט פאר די צוהערער אויך א שטיק וועלט־אנשויאונג פון די ענדעקעס.

„איך מוז קלאר פעסטשטעלען, האט ער געזאגט, אלס נאראדאוויעץ, אז כ'האב קיין שום קולט נישט פאר די אידעאלען, וועלכע ס'ענטהאלט די „דעקלאראציע פון די רעכט פון מענש און בירגער". איך האלט אויך נישט און בעהויפט נישט, אז יעדען איינציגען זאל ערלויבט זיין עפענטליך צו פראפאגירען וואסערע אנשויאונגען ער וויל און אז אלע אנשויאונגען און אידעאלאגיעס זאלען זיין גלייכבערעכטיגט".

אלס נאראדאוויעץ און קאטאליק שטעהט רעמביעלינסקי דורכאויס אויפ'ן שטאנדפונקט, אז עס איז פערהאן אנ'אביעקטיווער אמת און אנ'אביעקטיווע פאלשקייט און אז די מלוכה קאן נישט בלייבען נייטראל. דער אביעקטיווער אמת ליגט נאטירליך שע פרינציפען.

ס'איז שווער זיך פארצושטעלען די ענטציקונג פון די פעפעסאוועצעס, ווען זיי האבען געהערט אזעלכע קלארע ווערטער פון זייער פאליטישען פארטנער, דעם ענדעק רעמביעלינסקי.

ס'איז פערהאן אנ'אביעקטיווער אמת און אביעקטיווע פאלשקייט. די מלוכה קאן נישט בלייבען נייטראל. דער אביעקטיווער אמת ליגט נאטירליך ביי זי, ביי די ענדעקעס. זיי ווייסען אויך גענוי, וואו עס ליגט די אביעקטיווע פאלשקייט. זיי קאנען נישט בלייבען נייטראל אינ'ם קאמף פון אידעאלאגיעס. זיי האבען דאס בעוויזען, בעת זיי זענען געווען ביי דער מאכט. זיי בעווייזען עס, אויף וויפיל דאס איז פאר זיי מעגליך, ביי די איצטיגע בעדינגונגען. די פרייהייט פון ווארט, וועגען וועלכער עס וועט קיין אמת'ער דעמאקראט נישט ארויסטרעטען, איז פאר זיי נויטיג נאר אויף אזוי פיל, אויף וויפיל זיי וועלען קאנען דורכזעצען זייער „אביעקטיווען אמת". וועגען יעדען אנדערענס „אביעקטיווע פאלשקייט" וועלען זיי נייטראל נישט בלייבען.

צו אזעלכע קעמפער פאר'ן פרייען ווארט קאן מען זיך אנדערש ווי מיט דעם גרעסטען פעראכט נישט בעציהען. די פ.פ.ס. דארפען געדענקען און דער פערגאנגענהייט און קוקען אין דער צוקונפט: זייערע איצטיגע פערבינדעטע קאנען אמאל פרובען רעאליזירען דעם „אביעקטיווען אמת" און די „אביעקטיווע פאלשקייט פון די פ.פ.ס. גופא און לגמרי נישט אויף קיין „נייטראלען" אופן.

— ס. ן.

—=):§:(=—

יודישע געשטאלטען
ביי זשארזש קלעמאנסא

עס איז א בעקאנטע זאך, אז דער בעריהמטער זקן איז אלע זיינע יאהרען געווען ארומגערינגעלט פון יודען.

אגב זענען פון איהם געבליבען עטליכע אנעקדאטען, וועלכע, אויב זיי קענען נישט אויסגעטייטשט ווערען אלס בעוויז פון זיין יודען־פריינדליכקייט, צייגען זי אבער דאך, אז ער האט געהאט א געוויסע שטעלונג צו זיי.

וועגען קלאץ'ן זיין געוועזענעם פינאנץ־מיניסטער, פלעגט ער איראניזירען. ער פלעגט זאגען:

— קלאץ איז דער איינציגער יוד, וואס פאר שטעהט גארנישט אין פינאנץ, און דעריבער האב איך איהם אריינגענומען צו זיך אין קאבינעט!

איין מאל — דערצעהלט מען וועגען קלעמאנסא, האט מען איהם איינגעלאדען צו נעמען אנטייל אין חנוכת הבית פון א שוהל אין עלזאס, קלעמאנסא איז געקומען מיט זיין גאנצער סוויטע. ביי די טרעפ פון דער שוהל איז ער פייערליך אויפגענומען געווארען פון די כלי קודש, וועלכע האבען איהם בעגריסט אין נאמען הויז, אריינגעהענדיג אין דער שוהל האט קלעמאנסא אויסגעטון דאס היטעל. מען האט דעם פרעמדער זעהר דעליקאט אויפמערקזאם געמאכט, אז אין א שוהל טאר מען נישט געהן „בקלות ראש".

קלעמאנסא האט זיך זעהר דערפרעהט:

— איך האב דאס נאר פערגעסען. גוט אזוי, גוט. אייער רעליגיע איז שוין דורך דעם אליין בעסער, ווי אונזערע, דאס היטעל אויפ'ן קאפ פערהיט פיל פון א פערקיהלונג, און צוליב דעם אליין לוינט שוין ניכער צו זיין א יוד!

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אז ווי אלע פראנצויזען, האט קלעמאנסא תמיד מורא געהאט פאר א פערקיהלונג, און ער איז געווען גליקליך. ווען ער האט געמעגט בלייבען מיט זיין לעגענדארער יארמולקע אויפ'ן קאפ.

אבער נישט פון אזעלכע קליינינקייטען קען מען אורטיילען א בעציהונג. דאס זענען נישט מעהר ווי וויצען, אנעקדאטען און זענען יודען וואס זשארזש קלעמאנסא געלאזט ערנסטע שריפטען, ריזע־איינדריקען און ערצעהלונגען און וועגען זיי וועלען מיר איצט רעדען.

* * *

זשארזש קלעמאנסא איז צו א געוויסער צייט געווען א שטענדיגער בעזוכער פון קארלסבאר. און דארט האט ער טאקע ליב געהאט צו פיהרען פילאזאפישע און פאליטישע שמועסען מיט'ן בעריהמטען יודיש־דענישען קריטיקער געארג בראנדעס. אגב, האבען זיך די צווי פריינד צו־קריגט, בעת דער מלחמה איבער אנ'ארטיקעל, וועלכען געארג בראנדעס האט אנגעשריבען וועגען דער מלחמה און וועלכער האט נישט געשמעקט קלעמאנסא.

אין קארלסבאד איז ביים „שפרודעל" דאך נישט מעגליך נישט צו זעהן קיין יודען און קלעמאנסא האט זיי טאקע געזעהן און פערשטאנען.

האט ער זיינע רייזע־איינדריקען געזאמעלט אין א בוך מיט'ן נאמען: „ביים פוס פון בארג סינאי". דאס גאנצע בוך איז א שטודיע, אין דער פארם פון פעליעטאנען איבער'ן יודישען פאלק.

צווישען די פיל איינדריקען געפינען זיך צווי גרעסערע ערצעהלונגען, וועלכע שילדערען צווי בעזונדערע יודישע טיפען.

איינע איז „באראן משה". די צווייטע „שלמה וועלנער".

צוויי טיפען. צוויי מיליעס.

באראן משה — פון דער הויכער פינאנץ־וועלט.

„שלמה וועלנער" פון די סאמע פאלקס־שיכטען.

דערצעהלט אונז זשאַזש קלעמאנסא די געשיכטע פון אנ'אריגינעלען יודישען „באראן משה". קיין זאך האט איהם נישט געפעהלט. נישט קיין געלד, נישט קיין כבוד, נישט קיין פרויען־ליבע. האט ער צוליב דעם אליין פערלוירען די ליבע צום לעבען. איין זאך האט דער מיליאנער נישט פערשטאנען: „פאר וואס שרייען מענשען, אז זיי זענען הונגעריג". פאר וואס רעדען זיי און שרייען אזוי וועגען דעם. און כדי צו שפירען דעם „הוי־בען טעם פון מאנגעל־יסורים, האט ער בעשלאסען א מארגען זאך: פאסטען תעניתים. ער וויל אויך שפירען אמאל וועהטאג. סימון זיין אזוי גוט, אזוי געשמאק צו זיין הונגעריג. און דער משוג'ע'נער באראן וויל נישט נעהמען קיין ביסעל עסען אין מויל. ער וויל הונגערן. און טוט איהם וועה דער מאגען, איז ער גליקליך, ממש אין זיבעטען הימעל. אבער זיין מאגען שפילט נישט קיין קאמעדיע. ער שרייט עסען, לאזט זיך ארויס דער הונגעריגער מיליאנער אויף דער גאס און בעטעלט ברויט ווי די אלע, וועלכע האבען ביי איהם געבעטען.

„שענקט א שטיקעל ברויט א הונגעריגען!"

און דערביי קוועלט דער משוגע'נער שנארער, וואס ער פיהלט די יסורים פון הונגער. כאטש זיינע קאסטענס זענען פול מיט גאלד.

עס קומט אזוי ווייט, אז דער „אריגינעלער" באראן גנב'עט א שטיקעל ברויט. ער שטארבט. אבער פאר'ן טויט קומט ער צום שלום, אז מען דארף, וואס מעהר אוועקגעבען ארימעלייט, וואס מעהר! און וואלט ער געלעבט, וואלט ער זיכער אויסגעפיהרט אין לעבען אט דעם האויגען פרינציפ.

* * *

נישט ווייניגער ריהרענד איז די געשיכטע פון „שלמה וועלנער" פון בוסקא (גאליציען).

די האנדלונג שפילט זיך אפ אין יאהר 1848. גאליציען שטעהט אין מלחמה־פלאמען פון אלע זייטען. דער קייזער זוכט זעלנער. געהמט די קהלה פון בוסקא און שיקט אוועק רינגען דעם ארימען שניידער שלמה פוס — א טאטע פון 6 פיפקעס. מ'נעהמט, מ'טוט איהם אן א אוניפארם און געה ברודער זיין א זעלנער.

צוויי יאהרען פערגעהן און שלמה זעלנער קומט צוריק א היים, א בעבענדעלטער מיט מעדאלען אויסגעפוצט. שטאלץ קומט ער א היים, וואס טוט די פרוי? — הונגערט, וואס טוען די קינדער? — הונגערען.

פונקט איז יום כפור אויף דער וועלט. יודען זענען אין שוהל. ס'האלט צו קריאת התורה, זעהט מען ווי שלמה זעלנער הויבט זיך אויף פון זיין

(ווייטער זעה 7־טע זייט).

—◆—

דער אינזעל פון נאקעטע מענשען
דער קולט פון נאקעטען קערפער

דער קולט פון נאקעטען קערפער פערכאפט איין לאנד נאך דעם צווייטען. נאך דייטשלאנד, געהט איצט פראנקרייך. אין פאריז רעדט מען איצט נישט וועגען עפעס אנדערש ווי וועגען „נאטוריזם" 3000 „נאטוריסטען" און 20,000 „מיט־הלפענדע" האבען ערקלערט א הארטנעקיגען קאמף די קליידער און פראפאגאנדירען די „ריינע נאקעטקייט".

אויף דעם נישט בעוואוינטען אינזעל מעצאן אויף דעם טייך סען האט זיך געבילדעט א רעפובליק פון נאקעטע מענשען, אמת, איצט איז אויף דעם אינזעל קיין לעבעדיגע נשמה נישט פערהאן; נאקעטע מענשען ווילען ליבער זיצען איצט אין די גוט אויסגעהייצטע וואוינונגען. אבער מיט די ווארימע טעג וועלען זיי ווידער אריבער אין אנגריף.

עס האט זיך אנגעהויבען אין דייטשלאנד, צוריק מיט עטליכע יאהר איינער א דייטשער דאקטאר האט ארגאניזירט א קאלאניע „גיודיסטען" (אנהענגער פון נאקעטקייט) מענשען פון ביידע געשלעכטען, איינגאנצען נאקעטע פערברענגען גאנצע טעג אויף דער פרישער לופט, פערנעהמען זין מיט גימנאסטיק, שטארקען זייער קערפער און לויט דעם לאטיינישען שפריכווארט אויך דער גייסט. דער בעוואוסטער פראנצויזישער זשורנאליסט רואיע האט פערבראכט צווישען זיי עטליכע וואכען און איז צוריקגעקומען אנ'ענטציקטער נישט לאנג האט זיך בעוויזען זיין בוך: „אין לאנד פון נאקעטע מענשען", רואיע דערצעהלט, נישט אהן פיקאנטעריס, וועגען דעם לעבען פון די „גיודיסטען", וועגען זייערע שפילען, גאנץ אונשולדיגע און פון אנשטענדיגער אויפפיהרונג. ווי עס דערצעהלט דער זשורנאליסט ווערען די „גיודיסטען" שנעל צוגעוואוינט צו זייער נייער לאגע און הערען באלד אויף אכטונג צו געבען אויף זייערע צו אפענע טואלעטען. ער דערצעהלט, אז ער אליין האט זיך זעהר שנעל אפגעוואוינט פון באד־קאסטיום, און זיינע בעגעגענישען מיט די פרויען האבען געטראגען א גאנץ נאטירליכען כאראקטער.

(א בריף פון פאריז)

דער סוף פונ'ם בוך איז אבער נישט אויסגעהאלטען — דער זשורנאליסט פערליבט זיך סוף כל סוף אין דער שעהנינקער טאכטער פון דאקטאר, וועלכער האט געגרינדעט די קאלאניע פון די נאקעטע מענשען.

רואיע'ס בוך האט אנגעמאכט אין פראנקרייך א גרויסען רעש. און דא, האט זיך ארויסגעוויזען, אז אומגער פאריז עקזיסטירט א געזעלשאפט „נאטוראליסטען". אמת די פראנצויזישע נאטוראליסטען אנערקענען נישט די פולע נאקעטקייט. די מענער זענען פערפליכטעט צו טראגען באד־הייזלעך, די דאמען א חוץ דעם — ליפען. האלב נאקעטע מענשען וואוינען אויפ'ן אינזעל מעדאן, אין מיטען דער סען, עס פערשטעהט זיך, אז דער צוטריט פון אנגעטוענע מענשען איז אהין שטרענג פערבאטען.

אויף דעם אינזעל קאן מען זעהען: אלטע מיאוסע פרויען שפילען אין באלעם מיט מענער מיט ארפהענגענדע בייכער. אין פארק לויפען מיט א ויסגעהאנגענע צונגען עטליכע יונגעליים. עס איז קיין בעזונדערס אין דעם אלעם נישטא. עפעס עהנליכעס קען מען זעהען אויף יעדער פליאזשע מיט דעם אונטערשיד, וואס די באד־קאסטיומען זענען מעהר אפען ווי די נאקעט־קאסטיומען. אין די פאריזער מוזיק־האלען בעווייזט מען גאנץ נאקעטע פרויען און דאס מאכט אויף דעם צושויער זאל קיין בעזונדערען איינדרוק נישט, מען קען אבער דאסזעלבע נישט זאגען וועגען די פרויען, וועלכע קומען אויפ'ן פליאזש אין זייערע באד־קאסטיומען. יעדענפאלס איז אין אלטען גריכען־לאגער און רוים דער קולט פון נאקעטען קערפער נישט געדעכענט געווארען פאר נישט מאראליש.

די „נאטוראליסטען" דאס איז א בעוועגונג, בראש פון וועלכער עס שטעהט ד"ר דיורוויל, דער אינהאבער פונ'ם אינזעל מעדאן. אין לאטיינישען קווארטאל האט מען די טעג איינגעארדענט א גרויסען מיטינג, אויף וועלכען מען האט ערקלערט דעם פראגראם פונ'ם „נאטוריזם".

— פארוואס איז דער מענשליכער קערפער אזוי מיאוס? —

— ווייל מען זארגט נישט פאר דער שעהנקייט פון קערפער. זאגען די ברידער דאקטוירים דיורוויל. ווען די מענשען זאלען וואוינען אויף דער ריינער לופט, זיך פערנעהמען מיט גימנאסטיק, ענטוויקלען זייערע מוסקולען, וואלט מען נישט געזעהען קיין ראכיטיקער, איינגעבויגענע פלייצעס, איינגעפאלענע ברוסטען א. ד. גל. אנשטאט דעם מען זאל אויפ'ן נאטירליכען אופן אויסבעסערען די פיזישע פעהלער, נוצט מען אויס די שניידער, שניידערינס, זיי דארפען אונטערלעגען, אונטערנעהען וואו עס פעהלט עפעס, א. א. וו.

די נאטוריסטען מיינען, אז פרייהייט פון בעוועגונגען קענען גיכער אויסבעסערען אלע פיזישע פעהלערען און א חוץ דעם — א שטרענגער רעזשים. די מעהרהייט קראנקהייטען נעהמען זיך פון נישט ריכטיגען שטאף־וועקסעל. מען קען זאגען בעשטימט, אז אין 90 פאלען פון הונדערט דארף מען די סיבות פון קראנקהייטען זוכען אין מאגען. דער מענש עסט צו פיל און צו שנעל. נאטוריזם פאדערט, אז מען זאל זיך אפהאלטען פון עסען פיל פלייש, ברויט, מעהר גרינס, פרוכטען און א חוץ דעם דארף מען א רעזשים, א בעזונדערען רעזשים; יעדער, אפילו געזונדער מענש דארף זיך אויסארבייטען זיין רעזשים און זיך שטרענג האלטען אין דעם.

דאס איז אין אלגעמיינע שטריכען דער פראגראם פון די נאטוריסטען. מען קען נישט זאגען, אז עס איז א שלעכטער אופטו. א שטעטישער איינוואוינער קען נישט פערשטעהן זיך לעבען אויף „פרישער" לופט. זיין ארגאניזם איז בוכשטעבליך פער'סם'ט מיט רויך, שטויב, סאדזעס. עס איז אבער גענוג איין טאג אין וואך צו פערברענגען אויף פרישער לופט מען זאל אפרייניגען די לונגען פון די אלע שעדליכע אפפאלען. די נאטוריסטען טוען דאס אויף דער אינזעל מעדאן.

א. ס.

—

אנ'אויטא מיט פאסאזשירען
אריינגעפאלען אין רהיין

o בערלין, 27 (ספ. טעל.) פון מאנץ טיילט מען מיט. נאך א רעגטיסטען־צוזאמענפאהר זענען צוויי רעגטיסטען און א רעגטיסטקע ארויסגעפאהרען קיין קאבלענץ אויף אנ'אויטא.

ווען זיי זענען נישט אנגעקומען א היים האט מען זיי אנגעהויבען ארומצוזוכען. אויף עטליכע שיפען האט מען אויסגעפארשט דעם רהיין צווישען מיינץ און קאבלענץ און די טאונוס־וועלדער.

זינטאג אין אווענד האט מען ביי פריי וויינהיים אין טייך געפונען דעם אויטא מיט די דערטרונקענע קערפערס. ווי ס'שטעלט זיך ארויס, איז דער אויטא צוליב א געדיכטען נעבעל א יינגע־פאלען אין רהיין, און אלע דריי זענען דערטרונקען געווארען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

28
דאנערשטאג
—
כה
מרחשון תר״צ

נאוועמבער

זון־אויפגאנג 7.08
זון־אונטערגאנג 3 35

עקספארט־מעגליכקייטען קיין רומעניען

איטאליענער קאנקורירען מיט לאדזשער סחורות

אין לאדז וועלט איצט א נאכפלוג פון ווירטשאפטליכע פארשטערונגען אין רומעניען. צוזאמען מיט דעם אויספלוג איז אויך געקומען איינער פון די גרעסטע הורט־מאנופאקטור־סוחרים אין רומעניען ה׳ יוזעף וועקסלער.

אין א געשפרעך מיט א צייטונגס־מיטארבייטער האט ה׳ וועקסלער זיך ארויסגעזאגט וועגן רומענישן טעקסטיל־מארק אויף פאלגענדן אופן:

דער הויפט־עקספארט־ארטיקעל פון לאדז קיין רומעניען זענען בוימוואלענע סחורות (סיפירען און געדרוקטע פלאנעלען), און דער היגזיכט איז דער הויפט־קאנקורענט פון לאדז — איטאליען, וועלכע האט אויך פאר׳ן קריג צוגעשטעלט טעקסטיל־סחורות פאר רומעניען. די איטאליענישע פאבריקאנטן האבן זיך צוגעפאסט צום געשמאק פון די רומענער און עקספארטירן זעהר פיל סחורות, די איטאליענער קאנקורירן אפילו מיט טשעכאסלאוואקיי, וועלכע איז בעקאנט מיט איהר גוטע אויבא־ביטונגען.

לאדז האט זיך נאך נישט צוגעפאסט מיט איהרע מוסטערן צום רומענישן מארק, הגם זי עקספארטירט גרויסע פארטיעס סחורה. לאדז איז געווען צוגעפאסט צום רוסישן מארק און דערפאר געהען נאך די לאדזשער סחורות זעהר פיל אין רומעניען.

דעריבער האט ה׳ וועקסלער צוגעגעבן אז ס׳הויבן זיך באלד אן די אונטערהאנדלונגען צווישן פוילען און רומעניען וועגן צאל־טאריף, וועט פוילען רעגולירן צו די אונטערהאנדלונגען מענשן, וועלכע טראכטן מיט די טשעכאסלאוואקיי קאטעגאריעס, געניטע סוחרים און פערשטענדיגע פאליטיקער — וועט קענען, ווי אמגינכטינסטן געלעזט ווערן די פראגע, פון עקספארט פון לאדזשער סחורות קיין רומעניען.

דרייסטע גנבה אין דער זגערזשער באנק

די גנבים האבען בענוצט די נייעסטע טעכנישע איינברוך־מכשירים

די פאליציי איז נעכטן אלארמירט געווארען מיט דער ידיעה, וועגן אן׳אויסערגעוועהנליך דרייסטן איינברוך אין דער „באנק פון די אינדוסטריעלער" אין זגיערזש, אויף קילינסקי־מארק 8.

די באנק פארנעהמט 6 פראנט־צימער אויפ׳ן ערשטן שטאק. אלע פענסטער פון די צימערן זענען פעסט פערקראטעט, די טירן פערקלאפט מיט דיקע שטאלענעם בלעך און פערזעהן מיט זעהר שטארקע קאמפליצירטע שלעסער.

ווען דער „וואושנע" פון באנק יאן קראזשטשיק, איז נעכטן אינדערפריה געקומען איינהייצן דעם אויוון האט ער בעמערקט אנשטאט די שטארקע שלעסער גרויסע לעכער אין די טירן.

דער וואושני האט באלד געמאלדען דעם דירעקטאר וועגן דעם. דער דירעקטאר איז געקומען מיט פאליציי.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט אז וואס:

די איינברעכער זענען צוגעטרעטן צו דער ארבייט באלד נאך האלבער נאכט. זיי זענען געווען צוויי־דריי, די פראנט־טיר, בעקלאפט מיט בלעך האבן זיי געעפענט דורך אויסברענען מיט אצעטילין אלע שטארקערע שלעסער. די גנבים, וועלכע האבן זיך, זעהט אויס גוט אריענטירט אין די צימערן, זענען גלייך אריין אין צימער, וואו עס האבן זיך געפונען צוויי פאנצער־קאסעס און זיך גענומען צו דער ארבייט.

זיי האבן געארבייט ביי שטארקע בלינד־לאמטערנעס, און כדי מען זאל זיי נישט בעמערקען, נאך פערהאנגען די פענסטער מיט שווארצע ליילעכער. די פרעציזקייט פון דער ארבייט, בעווייזט, אז דאס האבן געטון ערשטקלאסיגע פאכלייט. מען האט געארבייט אין גומי־הענטשקעס און נישט געלאזט נאך זיך קיין איין דאקטילאסקאפישען שפור.

אין די קאסעס האבן זיי אויסגעברענט לעכער מיט אצעטילין.

די גנבים האבן פון קאסע ארויסגענומען 34 טויזענד 632 זלאטעס מזומן געלד. וועקסלען אויף א סומע פון 800.000 זל. און ווערט־פאפירן פאר 27.000 זל., האבן די גנבים צוווארפן איבער׳ן לאקאל.

ביי דער קאסע אויף דער פארלאנג האט מען געפונען א בערגעל אש, וואס עס איז געבליבן נאך די אויסגעברענטע שלעסער.

ווי עס האט פעסטגעשטעלט די עקספערטיזע נאכ׳ן אנאליז פונ׳ם אש זענען די איינברעכער נעך ווען פערזעהן מיט די נייעסטע ערפינדונגען אין זייער פאך. די אצעטילין־לאמפן וועלכע זיי האבן בענוצט זענען דאס לעצטע ווארט פון טעכניק.

צי דארפען שניידער־כאלופניקעס שאפען א צעך

עס ווערט ארגאניזירט א צוזאמענפאהר פון כאלופניקעס

אונטער׳ן פארזיץ פון ה׳ איצקאוויטש איז דינסטאג אווענט פארגעקומען א פערזאמלונג אין פעריין פון די שניידער־כאלופניקעס.

עס איז בעהאנדעלט געווארען די פראגע צי עס איז צוועקמעסיג און נויטיג, אז די שניידער־כאלופניקעס זאלען גרינדען א צעך. די פראגע האט רעפערירט ארוו. וויצמאן, וועלכער האט אנגעוויזן אויף א ריהע מעלות און חסרונות, וואס ס׳קען מיט זיך ברענגען דאס שאפען פון א צעך. נאכ׳ן רעפעראט האט זיך ענטוויקעלט א ברייטע דיסקוסיע, אין וועלכער ס׳האבן אנטייל־גענומען די ה״ה: ראשיצקי, איצקאוויטש, בלאדו, טערקעלטויב און אנד.

די רעדנער האבן אנגעוויזען, אז אהן א רעגולירונג פון דער פראגע, וועט ס׳קענען ווערען א כאלופניק, דערערשט איינ׳ם פאך א כאפ. א געזעלען וואס ארבייט־אפ א 2—3 יאהר און בעקומט א מאשין, ווערט א כאלופניק, און ווען ער לאזט אראפ א פאר גראשען פונ׳ם שטיק ארבייט, בעקומט ער ארבייט וויפיל ער וויל. דאס איינפיהרען דעם צעך, וואלט נעהויבען די קוואליטעט פון דער ארבייט און וואלט אגב אויך בעגרעניצט די קאנקורענץ. ווייטער איז אנגעוויזען געווארען, אז א כאלופניק קען זיך אהן א לערן־יונגעל נישט בעגעהן, און נישט קיין מייסטער וועט קיין לערן־יונגלעך נישט קענען האלטען. מיט בלויזע געזעלען וועט ער זיך נישט קענען בעגעהען, שליסליך וועט אויך די צאהל געזעלען, וועלכע ער מעג האלטען, בעגרעניצט ווערען.

איצט זענען דא מייסטער און האנדווערקער, וואס ארבייטען אויפ׳ן סמך פון דער רעגיסטראציע קארטע, אין פאל די פראגע זאל געלעזט ווערען, אויף אזא אופן, אז ס׳איז נעוואונשען צו שאפען א צעך, וועט דאן ענטשטעהען די פראגע וועגן די עקזאמענס אויף א מייסטער, אבער דאס איז שוין אנ׳אלגעמיינע פראגע פאר אלע האנדווערקער. די אנהענגער פון גרינדען א צעך האבן דעריבער ארויסגערוקט דעם פארשלאג וועגן שאפען א ספעציעלען צעך פון קאנפעקציע־שניידער, אזעלכע שניידער זענען פערהאנען אין פוילען אנ׳ערך 10.000, בלויז אין לאדז זענען אזעלכע פערהאן ביי 1.500 פון וועלכע טויזענד זענען ארגאניזירט אינ׳ם פעראיין פון שניידער־כאלופניקעס אויף אל. 1. מאי 2.

צוליב דעם איז אויך ענטשטאנען די פראגע אז לאדז קען אליין נישט רעגולירן דעם ענין און ס׳איז ארויסגערוקט געווארען דער פארשלאג צו ווענדען זיך צו דער האנדווערקער־צענטראלע אין ווארשא, אז זי זאל צונויפרופען אין לאדז א צוזאמענפאהר פון כאלופניקעס צו בעטראכטען דעם ענין.

עס איז א סקאנדאליעזע עולה

צו באנקראטירען שכירות פון ארבייטער

— וואס זענען מיר שולדיג, מיר האבען דאך געארבייט מיט אונזער שווייס און בלוט!

אזוי שרייען עטליכע יודישע ארבייטער און ארבייטערינס, אין דער שטוב פון יעקב ניימאן אויף נאוואמיעיסקא 30.

זאלען מיר דערצעהלען די געשיכטע כסדר:

אויף נאוואמיעיסקא 30 האט געהאט א געשעפט פון וועש דער דערמאהנטער יעקב ניימאן, האט זיך דאס געשעפט געפיהרט גאנץ נישט קשה, נאר אזוי לאנג ווי דער הלוך האט געיילד׳ט, ווען די צייטען זענען געווארען ענגער איז אויך ה׳ ניימאנס געשעפט נישט געוועזן קיין אויסנאהם און די געשעפטען האבן זיך פערערגערט. מ׳לא דארף מען זיך נישט אריינמישען, וואס ביי יענעם אין טעפעל קאכט זיך און אויך נישט קיינעמס דאגה ווי אזוי ה׳ ניימאן האט געפיהרט זיינע געשעפטען.

בקיצור, ה׳ ניימאן האט באנקראטירט. איז ער דאך נישט געווען קיין איין זכר אין מאסקווא. ער האט זיך ערגיץ בעזעצט און ווי מען זאגט פיהרט ער דארט ווייטער א געשעפטעל, און זיין ווייב אין לאדז שיקט איהם איבער סחורה.

נו, מילא זאל זיין אזוי. איז אבער די מעשה, וואס ניימאן איז פאר׳ן באנקראט שולדיג געבליבען זיינע ארבייטער פערשידענע סומעס געלד און איצט איז נישט פערהאן, ווער ס׳זאל די ארבייטער עפיס ענטפערען. און די ארבייטער און ארבייטערינס זענען דאך בלוט־ארימעלייט און האבן דאך מיט ה׳ ניימאנען נישט געהאנדעלט.

פארוואס־זשע קומט זיי נישט צו בעצאהלען, קיין שום באנקראט גילט דאך נישט אויף ארבייטס־לוין?!

עס איז אנ׳אונגעהערטע עוולה, ה׳ ניימאן!

נישט קיין זעלטענער נאר א פרוי

איז ערמארדעט געווארען אויף פיעטריקאווער 22

סענסאציאנעלער רעזולטאט פון דער עקספערטיזע פון די געפונענע מענשליכע ביינער

דאס שוידערליכע געהיימניס פון די געפונענע מענשליכע ביינער אויף פיעטריקאווער 92, האט אנגענומען א נייע סענסאציאנעלע ווענדונג.

די מעדיצינישע עקספערטיזע, פון די געפונענע מענשליכע ביינער, האט פעסטגעשטעלט, אז דער שארבען געהערט א פרוי פון א יאהר 30, אויך די ביינער זענען פון א פרויען סקעלעט. דערביי זאל די פרוי האבען ערמארדעט געווארען מיט א יאהר צוריק.

דער פאקט, וואס מען האט אויך געפונען טיילען פון עסטרייכישער אמוניציע, ערקלערט זיך נאר דערמיט, וואס די געפונענע זאכען, אלס איינגאנצען אוגניצליכע זאכען זענען דורך עמיצען פון די איינוואוינער פון הויף ארויסגעווארפען געווארען.

די מעדיצינישע עקספערטיזע שטעלט צוליב דעם פאר דאס שרעקליכע געהיימניס אויף פיעטריקאווער 92 אין גאר אנ׳אנדערן ליכט.

די אויספארשונגס־מאכט האט פארארדענט אן אפשריפט פון אלע פרויען, וועלכע זענען אין משך פון די לעצטע 2 יאהר פערפאלען געווארען.

עס איז צו האפען, אז דאס שרעקליכע געהיימניס וועט אנטפלעקט ווערען.

בעקאנטשאפט האט געקאסט 3,250 זל.

און די פרעהליכע „דאמע" איז פערשוואונדען

אין דער שענק אויף נאפיורקאווסקא־גאס 57 האט געוויילט א געוויסער פעליקס מאיער. צו זיין טישעל האט ער איינגעלאדען אנ׳אונבאקאנטע פרוי.

אין א האלבע שעה ארום איז די פרוי אויף א ווײַלע אוועק פונעם טישעל און מעהר נישט צוריקגעקומען. דאן האט מאיער בעמערקט, אז צוזאמען מיט דער פרוי, איז איהם נעלם געווארען דער פארטפעל מיט 3.250 זל.

—=:8:=—

קאנטראל־פערזאמלונגען פון יאהרגאנג 1889, 1902 און 1904

היינט דארפען זיך צושטעלען אין פ.ק.או. I (נאוואָ־טאַרגאָוואַ 18) פערענאוועצעס פון רעזערווע און לאנד־שטורם מיט און אהן געוועהר (קאטעגאריע A C1 C2 און D) וואס זענען געבוירען געווארען אין 1889, וועלכע וואוינען אויפ׳ן שטח פון 2. 3. 5. 8. 9. און 11. פאליציי־קאמיסאריאטען און זייערע פאמיליען־נעמען הויבען זיך אן אויף

H I J

מארגען – K ביז Kp

אין פ.ק.או. לאדז II (נייע ציגעל־גאס 51) היינט, די געבוירענע אין 1904 י., וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 14. פאליציי־קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען־נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

K L Ł M N O

מארגען – P R S Sz T U W Z Ż

רשימות פון יאהרגאנג 1909 און 1907

(–) היינט, מיטוואך, דארפען זיך מעלדען אין לאקאל פון מיליטעריש־פאליצייאישען ביורא ביים מאגיסטראט (פיעטריקאווער 212) פון 8 פריה ביז 3 נאכמיטאג די יונגעלייט, וואס זענען געבוירען געווארען אין 1909 י. וועלכע וואוינען אויפ׳ן שטח פון 14 פאליציי־קאמיסאריאט און וואס זייערע נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

Sz T U W Z

מארגען – געבוירענע אין 1907 פון אלע קאמיסאריאטען.

שטיצע פאר פאמיליעס פון רעזערוויסטען

דאס מיליטעריש פאליצייאישע ביורא מעלדעט די פעראינטערעסירטע פאמיליעס, וועלכע ווילען בעקומען אונטערשטיצונג צוליב דעם וואס זייערע ברויטגעבערס האבען אדורכגעמאכט די מיליטערישע איבונגען, אז זיי דארפען איינגעבען וועגען דעם בקשות ביז׳ן 1 דעצעמבער ד. י. אויפ׳ן אדרעס פונ׳ם מיליטער־פאליצייאישען ביורא ביים מאגיסטראט אין לאדז (פיעטריקאווער 212.

דער צוגאב־אפצאהל פאר ארבייטסלאזע

(2) ביז איצט האט מען צו יעדען באהן־בילעט גענומען א צוגאב־אפצאהל פאר ארבייטסלאזע. דער אפצאהל איז אבער נישט געווען צוגעשריבען צום פרייז פון בילעט.

איצט האט דאס באהן־מיניסטעריום פעראָרדענט, אז דער ארבייטסלאזען־אפצאהל צו די באהן־בילעטען זאל איינקאלקולירט ווערען אין פרייז פון בילעט.

אונלעגאלע טאנץ־זעלער

(2) פאליציי האט בעקומען א ידיעה, אז עס זענען ביי אונז אין שטאט פערהאן אונלעגאלע טאנץ־זעלער.

אין צוזאמענהאנג דערמיט זענען אדורכגעפיהרט געווארען א רייהע קאנטראלעס און אין רעזולטאט זענען צוגעצויגען געווארען צו פעראנטווארטליכקייט חנה ראזעלבאך, זאוואדזקא 4, ביי וועלכער מ׳האט געטראפען 38 פערזאן; בנציון קרייצער, פיעטריקאווער 21, ביי וועלכען מען האט געטראפען 20 פערזאן; י. קאלינסקי, 1־טער מאי 29, ביי וועלכען מען האט געטראפען 42 פערזאן.

בעריכטיגונג

מ׳בעט אונז מיטצוטיילען, אז די פירמע „י. א. אייזענבערג", ליפאווא 4 האט בעקומען פון געריכט א גלייט, ביז׳ן 1־טען פעברואר 1930.

די דערציהונג פון אונזערע טעכטער

א יוד, וואס האט אויסגעהאדעוועט 3 גוטע זיהן, נאר די בת-יחידה וויל נישט חתונה האבען מיט א יודען

אונזער זיידע יעקב, ווי עס איז באַקאַנט פון חומש, האט געהאט צוועלף זיהן, וועגען זיי אלע אויסגעוואַקסען גוטע, געטרייע יודען, מיט וועלכע יעדער יודישער טאטע וואלט זיך געמעגט בענשען.

נאר טאמער האט ער, דער אלטער זיידע, געהאט איין־איינציגע טאכטער, האט זי פערשעהמט זיין עלטער, פערשוואַרצט איהם די אויגען און געבראַכט גרויס שאנד אויף דער גאנצער משפחה.

ווארים מען קאן זיך פארשטעלען, וואס יעקב אבינו, איינער פון אונזערע היילינע אבות, האט געמוזט פיהלען, ווען זיין טייערע בת־יחידה, רינה, איז געווארען א כנענית, דאס מיינט אינפאך א דער־פאלטרינע גויה.

אזוי ווייזט זיך דאך ארויס קלאר פון מדרש, וואס דערצעהלט, אז שאול, דער זוהן פון דער כנעניה, איז געווען דער זוהן פון יעקב'ס איינציגער טאכטער רינה, וואס איז געווארען א כנענית.

צוועלף זיהן אויסגעהאדעוועט, און אלע גוטע; איין־איינציגע טאכטער און איזוי אומגעראָטען!

פערשטעהט זיך, אז דאס מיינט נישט, אז פון זיהן האבען עלטערען אלע מאל נחת און אז טעכטער זענען פאר טאטע־מאמע אלע מאל א צער; נאר דאס מיינט, אז דער אלטער יעקב האט, אזוי ווי די מעהרסטע יודישע טאטעס פון היינט, אויך זיך אוועקגעגעבען איבגאנצען צו דער ערציהונג פון די זיהן. זיי האט ער געלערנט, אויף זיי האט ער אכטונג געגעבען, פארט קרישים. די איינ־ציגע טאכטער אבער, די בת־יחידה, האט ער פער־נאכלעסיגט, בשום אופן נישט געוואוסט ווי אזוי א טאכטער צו ערציהען.

קודם־כל — אזוי דערצעהלט דער מדר"ש — האט ער די בת־יחידה איינגעשלאסען אין א קאס־טען, כדי עשו זאל זי נישט דערזעהן און זיך פער־ליבען אין איהר. דאס מיינט, אז דער אלטער טאטע האט די טאכטער בעהאלטען פון מענשען. ער האט זי נישט געלאזט קומען אין געזעלשאפט און געהיט איהר יעדען טריט.

דאן איז רינה ארויס פון קאסטען, דאס הייסט, זי האט אויפגעהערט פאלגען דעם טאטען און האט זיך גענומען איהר גאנצע פרייהייט לויט דעם אלטען שפריכווארט: „א קוה, וואס איז געשטאנען לאנג אנגעבונדען, לויפט גיכער ווי די, וואס איז אלע מאל פריי”.

איז די פריי־געווארענע רינה באלד געגאנגען „זעהן די טעכטער פון לאנד”, דאס מיינט געגאנגען אין זייער געזעלשאפט, געלעבט ווי איהרע גוי'אישע פריינדינס, זיך געפירט ווי זיי, בעקאנט געווארען מיט כנענים'שע יונגעלייט, ביז זי איז אוועק אין שכמ'ס הויז.

עס הייסט, לכתחילה איז זי געגאנגען געגען איהר ווילען, געזשאלעוועט אפיסעל דעם אלטען טא־טען; שפעטער אבער האט זי שוין פון שכמ'ען נישט געוואלט אוועקגעהן, ווען אפילו איהרע צוועלף ברידער האבען זי געשלעפט מיט גוואלד.

און זי איז געבליבען א כנענית.

דאס איז, לויט דעם מדרש, די ביאגראפיע פון דער איינציגער טאכטער פון איינעם פון די היילינע אבות.

וויל אזעלכע „כנעניות”, יודישע מיידלעך, וואס האבען פיינט אלץ, וואס איז יודיש און פערברענגען בעסער מיט פראסטע גוים ווי מיט אינטעליגענטע יודען, זענען פערהאן אויך היינט גארנישט ווייניג.

און וועגען איינער פון אט די יודישע טעכ־טער שרייבט מיט א צובראכען הארץ „דער פאטער”:

איך בעט אייך — אזוי לייענט זיך דער בריף — איהר זאלט זיך פעראינטערעסירען אין מיין אומגליק און מיר העלפען מיט אייער קלוגער עצה. איך בין א יוד אין די ווייטע פופציגער, מיט א גרויס געשעפט און א שעהנעם נאמען און רעספעקטירט פון אלע יודען אין אונזער שטאט, ווייל איך בין אלע מאל יעדער ערשטער לכל דבר שבצדקה און האב קיינמאל נישט אב־געזאגט א יודען אין א טובה, אויב עס איז געווען אין מיין כח צו טון.

איך האב מיינע דריי זיהן געגעבען א גוטע ערציהונג, זיי בעזיצען יודישע אזוי ווי וועלטליכע בילדונג.

האב איך אבער איין־איינציגע טאכטער, וואס פערקירצט מיר די יאהרען און האט מיך אלט געמאכט פאר דער צייט. איך האב איהר אויך געגעבען א בילדונג און געוויס פעהלט איהר גארנישט אין דער היים; נאר זי איז דער היפך פון איהרע ברידער, יודיש איז ביי איהר טריף און איך קאן איהר קיינמאל נישט פעראינטערע־סירען אין א יודישען פראבלעם. איך האב גע־פרובירט איהר בעקאנט מאכען מיט יודישע יונגעלייט, ווייל זי וויל נישט קענען. איהרע פריינט זענען נאר גוי'אישע מיידלעך און גוי'אישע יונ־געלייט.

איך האב שוין געבראכט צו איהר מערערע חתנים אין הויז, האט זי איין מאל מיר אפען געזאגט, אז זי וועט קיינמאל נישט נעמען דעם חתן, וואס איך וועל איהר געבען. איך האב א שטארקען חשד, אז זי האט א געליבטען א קריסט. זי בעריהמט זיך אפילו, אז זי וועט נישט חתונה האבען מיט א יודען.

איך שרייב דאס אייך מיט א צובראכען הארץ און בעט אייך נאך אמאל, זאגט מיר, וואס צו טון?

מיר האבען איבערגעגעבען דעם גאנצען בריף, ווייל ער איז באמת ווערט צו שטודירען. איהר גע־פינט אין'ם בריף ווי אזוי א יודישער פאטער, א'יין א משכיל און מיט א טראדיציע, האט איבערגעגעבען זיין פאטער־ליבע און אנגעשטרענגט זיין גאנצע ענערגיע צו געבען זיינע זיהן א גוטע ערציהונג אין יודישען גייסט, אבער ער האט גאר אין זינען נישט געהאט די יודישע ערציהונג פון זיין טאכטער.

ווייניגסטענס געפינען מיר נישט אין דעם בריף קיין אנדייט, קיין רמז, אז דאס מיידעל זאל אויך האבען שטודירט יודיש ווי איהרע ברידער.

דאס מיידעל האט קיין העבראַאישע לעהרער נישט געהאט, זי האט קיין יודיש נישט געלערנט, סא וואס איז דער וואונדער, אז בעת איהרע ברי־דער זענען גוטע יודען ציהט עס איהר צו די גוטע גוים.

מיר האבען נישט קיין רעצעפט ווי אזא מיידעל מחזיר למוטב צו זיין, אז זי זאל ווערען יודיש, כיידען אפשר זי זאל אוועקפאהרען אין א פרעמדער שטאט, ווייט פון איהרע גוי'אישע חבר'טעס און לעבען אין א סביבה פון אינטעליגענטע יודען.

אבער דאס איז דאך אלע מאל די זינד פון יודישע עלטערען, וואס האבען נישט פערשטאנען, אז די יודישע ערציהונג פון די טעכטער איז פיל וויכטיגער ווי די ערציהונג פון די זיהן, ווייל זיי, די טעכטער, זענען דאך די צוקונפטיגע מוטערס, וואס וועלען דארפען ערציהען אונזערע קומענדיגע דורות.

דער גוטער זיידע, יעקב, האט געקאנט אויס־האדעוען צוועלף גוטע זיהן; די איינציגע טאכטער האט ער נישט געוואוסט ווי, האט ער נישט געהאט ווי זי האדעוועט זיך, ביז זי איז גע־ווארען א כנענית...

יודישע געשטאלטען

ביי זשארוש קלעמאנסא

(ענדע פון 3־טען זייט).

ארט, גלייכט זיך אויס און רייסט זיך ארויף אויפ'ן בעלעמער.

— הערט מיך אויס, איך וויל רעדען!

פון וואנען האט זיך צו שלמה זעלנער גענר־מען אזא קול, אזא טאן, אזא דרייסטקייט? עס ווערט שטיל ארום איהם און זיין שטימע קלינגט אפ איבער דער גאנצער שוהל:

— איך, שלמה פום פערוועהר איך צו עפע־נען דעם ספר, איהר זענט נישט ווערט צו לייענען אין דעם בוך. איהר זענט רשעים, זינדיגע קינדער פון פאלק... איהר האט מיך ביינאכט אויס־געריסען פון מיין בעט. איהר האט מיך פער־קויפט, ווי בנימין אין אמאל פערקויפט געווארען פון זיינע ברידער (דער אויטאר מיינט דא יוסף'ין). איהר האט געלאזט אין א שווערעליכער לאנגע מיין ווייב לאה און אונזערע קינדער, וועלכע איך האב ערנעהרט דורך ארבייט. איהר האט גע־האפט, אז א קויל וועט מיך פון דער וועלט אפ־שאפען, און אייער זינד וועט אויף אזא אופן אפ־געמעקט ווערען. האט איהר במחילה א טעות גע־האט. גאט האט מיך בעשיצט און אט בין איך דא. איך קום ווי א בעל־נקמה, און איך ערקלער אייך היינט, אום יו"ם כפור, אז איהר וועט נישט ענדיגען דאס דאווענען, איידער איהר וועט מיר נישט געבען קיין גערעכטע בעלוינונג פאר אייער מיאוס'ער פיהרונג אנטקעגען מיר!

און שלמה זעלנער האט גענומען שפרייזען ווי אנ'אמת'ער זעלנער איבערן בעלעמער.

כ'האט נישט געהאלפען קיין שרייען, קיין בע־טען. „שלמה זעלנער” האט נעפאדערט גערעכ־טיגקייט. ער האט אויסגעשפרייט זיין טלית אויף דער ערד און אלע יודען האבען איהם גע־מוזט ארייננואפען ציהרונג ביז וואנען עס האט געהאט רעקונג אויף די עטליכע הונדערט גולדען, וואס ער האט נעפאדערט.

אויף מארגען האבען זיי דאס ציהרונג פער־ביטען אויף געלד. ווען די סומע איז געווען פול, האט שלמה זעלנער געזאגט „גענוג”, און דאס אי־בעריגע האט ער אוועקגעשאנקען אויף וואוילטע־טיגע צוועקען (קיין פרעמדס פארערט נישט שלמה)!

און קלעמאנסא ווענדעט זיך צו זיינע לעזער:

„איך ווינש אייך די זעלבע העלדישקייט און דעם זעלבען מזל, איהר לעזער”!

* * *

און קלעמאנסא שפאצירט איבער גאליציען, שטעלט זיך אפ דא, דארטען און שרייבט:

„ווער האט דאס געזאגט, אז יודען ענטלויפען פון האנד־ארבייט? זיי האבען געוויס גרויסע פער־היגקייטען צו האנדעל, אזוי ווי עס פערשטעהען עס און פראקטיצירען עס אונזערע כשר'ע קריס־טען. אבער מ'געפינט אין די דערפער פון גאלי־ציען יודישע האנדווערקער פון אלע פראפעסיעס און נישט ווייט פון לעמבערג, א יודישע קאר־לאניע פון קאראימער, וואס געבען זיך אפ אויס־שליסליך מיט האנד־ארבייט.

„דורך אנ'אומפערשטענדליכען פאטאליזם שטעלט מיט זיך פאר אט די ענערגישע ראסע, וועלכע איז תמיד בעקעמפט, תמיד צווייהנט, תמיד לעבעדיג, די צוויי עקסטרעמען פון גורל: די גרעסטע ארימקייט און די חוצפה'דיגסטע געלד־מאכט. די קריסטען, וועלכע סיסטעהט אן זיך אנצושטאפען מיט גאלד, זידלען די יודישע באנק, וועלכע זיי קאר־פירען, אגב, אויף טריט און שריט”.

די זעלבע נעראנקען זענען ארויסגעווארפען איבערן גאנצען בוך און חזר'ען זיך איבער אין פערשידענע פארמען, אין פערשידענע סצענעס.

אט ווי אזוי קלעמאנסא שילדערט א יודישען ישוב אין גאליציען:

א גאנץ פאלק לעבט דא, א פאלק, וואס איז טעטיג, אינדוסטריעל, מיט לאנגע, פלינקע הענד, וואס ציהען צו און כאפען זיך אן, א פאלק, וואס איז געדולדיג, פעהיג אויף דער גרעסטער דולד־זאמקייט, אויף דער גרעסטער עקשנות פון גורל וועלכער בעפרידיגט זיך מיט קנאפ. בעשיירען, אומ־דרייסט, אנגעלארען מיט חילען פון פיר טויזענד יאהר”!

*

און דער גרויסער קלעמאנסא, וועלכער איז דער מענש, וועלכער — ווי מיר האבען געזאגט — „האט נישט ליב צו ליבען”, ווייזט דאך ארויס גרויסע סימפאטיעס צום יודישען פאלק, און צו זיינע העלדען.

די יודישע העלדען פון זשארוש קלעמאנסא קענען דרייסט אריינגעהן אין יודישען פאלקס־פאנ־טעאן. „שלמה זעלנער” איז פונקט די אנטיטעזע פון „באנטשע שווייג”. אבער אזא פאלקס־מענש, ווי דער לעצטער. דאס זענען פיגורען, וואס לעבען און ליבען, וואס ליבען און ליידען...

פיין האט זיי אויפגעכאפט זשארוש קלעמאנסא און גערירט איז געווארען דער אייזערנער מענש פון די יודישע העלדען.

אונזער יסורים־וועג מוז באמת זיין ריהרענד, צו האבען גערירט אזא פעלז, ווי זשארוש קלע־מאנסא!

אין די יודישע פיגורען האבען מיר געזעהן אנ'אנדער קלעמאנסא, אזא, וועלכען מיר האבען וועלטען געקענט.

א צארטען קלעמאנסא, כמעט א סענטימענ־טאלען. איז דאס נישט אנ'אומבעקאנטער קלעמאנ־סא? פ. ה.). נ. פראנק.

צאהן=ארצט

St. Gelberg

וואוינט יעצט

14 Zawadzka 14

נעהמט אן פון 10-2 און פון 4-7־ין

DR. MED.

A. URYSON

אינערליכע קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט.

נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

Konstantynowska 20, telef. 35-85.

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מאגען־געדערעם קראנקהייטען. היילונג מיט קווארץ־לאמפע

(הויט־אויסשלאג)

נעהמט אן פון 8–5 און פון 10–3 נאכמיטאג.

דער מאלפע-מענש

(67 (סענסאציאנעלער ראמאן)

קאפיטעל צוויי-און-דרייסיג

די רעוויזיע

— יא, דאס בין איך! — האט מאריס מיט כעס אויסגערופען, — אלץ איז אין אָרדענונג... הער פאליציאנט, איהר קאנט געהן! און איך גופא וועל צוגעהן צו אייך, הער נעווובארט, ארונטער־נעהמען דעם גרים און איבערטון זיך...

— גאט מיינער! — האט געמורמעלט דער צו־ פידערטער אלטער רעזשיסער — עס וואלט דאך מיר קיינמאל נישט איינגעפאלען, אז דאס זענט איהר... ווער האט עס אייך אויסגעלערנט אזוי גרי־מירען זיך?... מיך זאל מען אזוי קענען פיהרען אין באד אריין??!

— איך האב אלע גענארט, און זיך גופא טא־קי אויך! — האט מאריס ברוגז אויסגערופען—איך האב גערעכענט, אז איך האב איהם שוין אין דער האנד, און דא האט מיך דער טייוועל אליין גע־פאקט.

— וואס איז עס געווען?

— הארט־שטארק, דאכט זיך. פלענפאלס שמעקט דערמיט.

עס איז אדורך א צוואנציג מינוט איידער מא־ריס איז ארויס פון דער וואנע.

זיינע אויגען זענען געווען פערראיטעלט און האבען געטרעהרט, אבער אין אלגעמיין איז ער גע־ווען דערזעלבער מאריס בראקמאן, וואס פריהער.

— איך האב איהם געוואלט פערנארען אין דער פאסטקע, אבער ער האט זיך ארויסגעוויזען פאר א זעהר געשיקטען פערשוין.

— ווייסט איהר, ווער ער איז?

— זעלבסטפערשטענדליך, ווייס איך. — האט מאריס א שאקעל געטון מיט'ן קאפ. — איך האב דא גענומען א פאר מענשען, כדי איהם צו ארעס־טירען, נאר איך האב איהם נישט געוואלט שרע־קען פאר דער צייט, און אויסמיידען בלוט פערגי־סונג. און אז בלוט וועט זיך גיסען, אין דעם בין איך א צט מעהר, ווי זיכער!

— איך האב נישט דערקאנט דעם אויטא, און איך קאן כמעט אלע אויטאמאבילען אין שטאט. — האט זיך נעוובארט אפגערופען.

— דאס איז א נייע כלי, מיט וועלכער דער „קעפ פאנגער” בעניצט זיך בלויז פאר זיינע נאכט־שפאצירען. האלטען האלט ער זי, ווייזט אויס, ווייט פון זיין הויז... איהר האט מיך געפרעגט, צי וויל איך נישט עסען?... כ'האב אייך געזאגט א ליגען, אז איך בין זאט... ביי גאט, גיט מיר עפיס צו עסען!

דזשעק איז ארונטער אין קעלער, געבראכט קאלט פלייש, קעז און אנגעווארעמט קאווע.

צוזעצענדיג זיך צום טיש, האט ער זיך שוויי־גענדיג צוגעקוקט, ווי דער געהיים־אגענט האט גע־שמאק געגעסען.

— נו, איצט פיהל איך זיך שוין ווידער א מענש, — האט מאריס א זאג געטון, ארופשלינ־גענדיג דעם לעצטען ביסען, פון עלף אינדערפריה האב איך גארנישט אין מיין מויל געגומען... יא, אגב זעפינט זיך אייער פריינדין, סטעללא מענדא־זא אין דעם שלאס „גריף־טאוערס”, און איך האב מורא, אז זי לעבט דארט איבער גאנץ אונאנגע־נעהמע מינוטען... איך האב א שעה אנ'ערך אפ־געלעמוטשעט אונטער די וועגד פון שלאס, און איך האב בעקומען דעם איינדרוק, אז מען האט בעשלאסען צו פערהאלטען זי אין געפאנגענשאפט ביז אינדערפריה.

אין דער טיר האט זיך דערהערט א פארזיכ־טיג קלאפען..

דזשעק נעוובארט האט זיך פערטראכט:

— ווער קאן עס זיין?

— דער פאליציאנט מכתמא.

נעוובארט האט געעפענט די טיר, און דער־זעהן פאר זיך א דיקע מיטעליעהריגע פרוי, וועל־כע האט געהאלטען אין די הענד א פערוויקעלטען פאפיר.

— איהר זענט עס מיסטער נעוובארט? — האט די פרוי א פרעג געטון.

— יא.

— איך האב געבראכט א מאנוסקריפט, וועל־כען דאס פריילין לעווסטיין האט איבערגעלאזט אין צימער... זי האט מיך געבעטען, כ'זאל עס אייך איבערגעבען.

נעוובארט האט גענומען דעם אויפגעראלטען פאפיר, און איהם פונאנדערגעוויקעלט.

דאס איז געווען דער סצענאר פון „ראזעללא”.

— צו וואס גיט איהר מיר דאס?

— פריילין לעווסטיין האט מיך געבעטען, איך זאל עס אייך איבערגעבען, אויב איך וועל עס געפינען צווישען איהרע זאכען.

— גוט, — האט נעוובארט פערוואונדערט א זאג געטון — איך דאנק אייך. ער האט צוגעמאכט די טיר הינטער דער פרוי, און זיך צוריקגעקעהרט אין עס־צימער.

— אדעלע האט מיר צוריקגעקעהרט דעם סצענאר... כ'פערשטעה נישט, וואס ס'איז געשעהן.

— ווער האט געבראכט דעם סצענאר?

— ווייזט או ס, די הויזווירטין? — האט נעוו־בארט געענטפערט, און געשילדערט, ווי זי זעהט אויס.

— יא, דאס איז זי! — האט מאריס בעשטע־טיגט. — אדעלע בעטייליגט זיך מארגען אין דער אויפנאהמע?

ניין, כ'האב גערעכענט, אז איך וועל זיך בע־געהן אהן איהר, ווייל מיר וועלען מאכען נאטור־אויפנאהמען...

מאריס האט זיך פערלעגען געקראצט ביי דער פאטיליצע.

(פארטזעצונג קומט).

נייע שולעס

(מ) אין די נאהענטסטע וואכען וועלען געלאזט ווערען אין גאנג צוויי נייע שטעטישע פאר־שולען אויף שיערצקאווסקא 26 און ציגעל גאס 25.

אין די שטעטישע פארשולען וועלען אנגענומען ווערען קינדער פון 4—6 יאהר. די לייטונג פון די פארשולען געפינט זיך אין די הענד פון קוואליפיצירטע ערציהונגס־קרעפטען.

אפטייקען

היינטיגע נאכט־דיזשורען

(2) היינט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: מאיטשיצקי (נאפיורקאווסקא 27), ראניעלעצקי, (פיעטריקאווער 127), אילניצקי און צימער (וואלטשאנסקא 37), יורשים ליפנוועבער (פרייהייטס־פלאץ 2), יורשים הארטמאן (מלינארסקא 1), י. קאראנץ (אלעקסאנדראווו—לימאנאווסקא 80).

א בוך וועגען הויזווירטשאפט

דער פערלאג מ. ארצט אין ווארשא האט ארויסגעגעבען א זעהר נוצלעך און אינטערעסאנט בוך „פאר אלעמען" פון ק. ראלאניעווסקא. דאס בוך „די הויזווירטשאפט און די ראציאנאלע קוך", בעהאנדעלט געבוי אלע אופנים פון א געזונדטער, ראציאנאלער הויז־פיהרונג, פון קאכען, באקען, וואשען, פרעסען א.ד.ג. גיט אנווייזונגען ווי צו פיהרען ביי קליינע מאטעריעלע מיטלען, אנשטענדיג די ווירטשאפט, בעקענט מיט דער היגיענע פון שפייזען א.א.וו.

דאס בוך איז בעשטימט פאר די שילערינס פון די פאלקס און ווירטשאפטליכע שולען און איז זעהר בעלעהרענד. פאר יונגע בעל־הבית'טעס איז דאס בוך זעהר נוצליך.

מעלדונג

פון ארבייטער עספעראנטא־געזעלשאפט „לאבארא".

די לאדזשער ארבייטער עספעראנטא־געזעלשאפט „לאבארא" :צעגעלניאנא 75), האט אנגעהויבען אן'אינטענסיווע טעטיגקייט צו פערשפרייטען די אינטערנאציאנאלע שפראך, צווישען דער לאדזשער ארבייטערשאפט.

כדי צו געבען די מעגליכקייט די ברייטסטע יורישע ארבייטער־מאסען אויסצולערנען זיך די דאזיגע שפראך, ארגאניזירט די פערוואלטונג אין אייגענעם לאקאל א קורס פון עספעראנטא אין דער יודישער אונטערריכטס־שפראך געגען א מינימאלען אפצאהל. (פאר'ן גאנצען קורס 12 זל. — פאר ארבייטסלאזע 8 זל.)

איינשרייבונגען ווערען נאך אנגענומען אין סעקרעטאריאט, צעגעלניאנא 75 — מאנטאג און דאנערשטאג פון 8—10 אין אווענד. 11916

כעמיש־באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע
מאגיסטער נ. שאץ
פעטריקאווער 37, 2. שט., פראנט.
אנאליזען פון קאל, אורין, לייכעץ א. אז. וו.
אורין־אנאליז — 4 זל.

שריז! שריז! נאר א פאר טאג!
טיילט אונז פון דעם מאנומענטאלסטען פילם פון דער וועלט
די לעצטע בלוטיגע געשעהענישען אין ארץ־ישראל
באך א פאר טעג געדולד!
CZARY אין ליבא

א / אנגיעהריגער געוועזענער
גערכטס־סעקרעטאר
שרייבט אלערליי בימעס און קלאגעס, קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס אין אלע שטעדט פון פוילען.
א גוטער כפעציאליסט אין מיליטער־ענינים
B. MANN, Piotrkowska 10.

א אינטעליגענטער יונגערמאן
מיט ערשטקלאסיגער פרעזענטאציע, זוכט א פאסטען שטעלע. אפערטען אין ערט. אונטער „טיכטיג"

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג־אקושער
זגערזשער 11.
טעל. 34-72
נעמט אן פון 6—8 אווענד

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
צוריקגעקעהרט
אינערליכע קראנקהייטען.
ספעציעל פאר לונגען־ און הארץ־קראנקהייטען.
בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג־זון.
נעמט אן פון 3—5 נאכמיטאג.

Dr. med. STUPEL
12 Szkolna 12
ספעציאליסט פאר הויט־, האר און וועגערישע קראנקהייטען, מענער־שוואכע, לישיי און ראק, רענטגען־שטראהלען און קווארץ־ליכט, עלעקטרא־טעראפיע.
נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אווענד

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון ראקטוירים־ספעציאליסטען
זאוואדסקא 1
פאר פאר וועגערישע הויט־קראנקה.
פון מענער־שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויסגלאס אויף סיפיליס און טריפער.
קאנסולטאציע מיט ספעציאליסטען פון אורא־לאגישע און נערווען־קראנקהייטען.
קווארץ־לאמפ. עלעקטרישער היילקאבינעט קאסמעטיק.
— — שעה פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכט.
— עטוואנדער וויזיט־צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

א יונגעל
פון ארענטליכע עלטערן און וויל זיך ערלערנען דאס עלעקטראטעכנישע פאך קען זיך מעלדען צו מ. זענדער פלאץ־וואלנאשטשי 9.

איך קויף
פראטעסטירטע וועקסלען פון ראובן ברייטשטיין אין לאדז זאקאנטנא 23.
ע. יאקובאוויטש
נארוטאוויטש 5
פריווער־אנשטאלט.

Eda Warszawska zam. w Łodzi, Wschodnia 49 zagubiła legitymację urzędniczą wydaną przez Kuratorjum Okr. Szkol. Łódzk. Znalazca zechce takowę zwrócić za wynagrodzeniem na powyższy adres.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און וועגערישע קראנקהייטען און ליפטהיילאינסט.
נעמט אן פון 4—7 אין אווענד

Kino MIMOZA
ul. Kilińskiego 178.
היינט און פאלגענדע טעג!
גרעסטער פילם־שלאגער!
די טענצערקע
אין דער הויפט־ראלע:
Dolores del Rio
ס'נעהמט אנטייל א גרויסער רוסישער כאר,
וועלכער וועט אויספיהרען א רייה רוסישע לידער.
פערגרעסערטער ארקעסטער. ◆◆ פערגרעסערטער ארקעסטער.

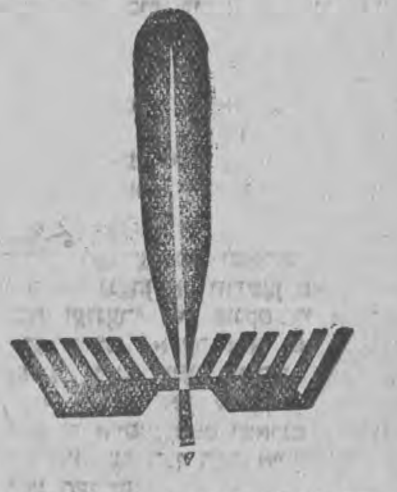

סטענאגראפיע
דייטש און פויליש
ערטיילט מיט א פעראיינפאכטען סיסטעם
Henryk Berman
אינפארמאציעס און אנמעלדונגען
פיעטריקאווער 166, טעל. 173-13
I שטאק, פראנט, טעגליך פון 6 ביז 9 אווענד.

די פערוואלטונג פון
חסד של אמת ומנחמי אבלים, לאדז
מאכט בעקאנט איהרע מיטגלידער אז זונטאג, פ' ויצא (דעם 8/12 ד. י.) קומט פאר אין פעראיינס־לאקאל, פיעטריקאווער 34

א אויסערגעוו. פערזאמלונג

צום ערשטען טערמין 3 א זייגער נאכמ. פאלס עס וועט נישט ערשיינען די געהעריגע צאהל מיטגלידער, קומט די פערזאמלונג פאר 2 שעה שפעטער, ד.ה. 5 א זייגער פארנאכט אין דעמזעלבען טאג, אין דעמזעלבען לאקאל, און וועט זיין גילטיג ביי איטליכע צאהל מיטגלידער.

טאג־ארדנונג: 1) עפענען די פערזאמלונג; 2) וואהלען פון א פארזיצענדען פון דער פערזאמלונג; 3) גרינדען ביים פעראיין א געגענזייטיגע הילף ביי א טויטפאל רח"ל.

די פערוואלטונג.

בעמ.: קומט מאסענהאפט און דערציהלט דעם ווענשנען פארטראג למובת די מיטגלידער.

א געניטער
האנדוועבער
זוכט בעשעפטיגונג.
מ. בוקא, ראדאגאשטש, קאפלאנסקע 12

כי יהי' ריב בין אנשים ונגשו אל המשפט !!!
זאלסטו גלייך קומען צו לויפען אין
רעכטסקאנסולטאנץ־ביורא צו ה'
מאנעלא, פיעטריקאווער 17
טעלעפאן 48-79
וואו עס ווערט ערלעדיגט און געשריבען אלערליי בימעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואלאניעס, קלאוזולעס, זאבעזפיעשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, שותפות־אקטען וועגען דירות אין אורוסלאנד ראזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.
מיט אכטונג
מאנעלא, רעכטסקאנסולענט
פעטריקאווער 17.

Dr. med.
J. Lubicz
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
אייגענע פראצאטעיע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: ווקלדקעס, אויף פלאטפוס, קונסטליכע פוס, גארטעלען א. ז. וו. עמפפאנגט פון 5—7 אווענט.
צוריקגעקעהרט.

כ'קויף
און צאהל די בעסטע פרייזען פאר גאלד, זילבער, בריליאנטען, דיאמאנטען, פערל ווי אויך לאמבארד־קוויטעס. פלאץ וואלנאשטשי 10 (נעבער מארק), 1-טער שטאק, פראנט, קאפעליוש. 640

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע.
אנדזשעיא 5, טעל. 59-40
נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 5—9 אווענד.
בעזונדערער ווארטע־זאל פאר פרויען.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87
ספעציעל ארצט פאר הויט־ און וועגערישע קראנקהייטען, מענער־שוואכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען
נעמט אן פון 8—2 נ.מ. און פון 5—9 אוו.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל־ארצט פאר נירען, בלאז און הארן־קראנקהייטען
8 NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 4—7 אווענד.
צוריקגעקעהרט.

Dr. med.
J. Sadokierski
סטאמאטאלאג
ספעציאל־ארצט פאר מויל־ און קיפער־כירורגיע
צאהנפלייש־קראנקהייטען
רענטגען־דיאגנאסטיק. נעהמט אן פון 3—7.
פיעטריקאווער 164, טעל. 27-83.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען
פעטריקאווער 10, טעל. 131-86
נעמט אן פון 8—9½ פריה און פון 3½—4½ נאכמ.

Dr. Z. Rakowski
ספעצ. פאר אויערן־, נאז־, האלז־ און לונגען־קראנקה.
קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81
נעהמט אן פון 12—2 און פון 5—7. נעהמט אויך אן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 10—12 און פון 3—4.

אנאנסען־פרייז פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4 „
נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ 18— „ „ „ „ 8 „
פאר א מילימעטער־שורה: אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

אבאנאמענטס־פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג ניט פעראנטווארטליך
די אדמיניסטראציע איז אפען ביי טאג און ביינאכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.